

Ɔwole Ɔbono Pɔlo Gi Nmarase Bunge Rom Awura Mɔ

Wurubuaare Gi Tɔge Pɔlo Yee Ɔ' Tɔge Mɔ-Ɔkalan Mɔ Sa Asa

¹ Me Pɔlo, ɔbono n te sa Kirisito Yesu mɔ, ne n kya nmarase feye genen ɔwole baare. Wurubuaare ne n tɔge me yee n' wɔra Yesu ɔsɔ, ne ɔ lɔɔ me yela de n' wɔra mɔ-ɔkalan konkonse mɔ gesun.

² Wurubuaare gi wolaa ka yela yee ɔ laa sa anyamese genen ɔkalan konkonse baare. Lii ko-o dedaa mɔ ɔ yege mɔ-ikalan atɔgebo me wolaa nmarase ɔkalan baare ilaa mɔ gbaa-gbaa agyebi dɔ yela sa anyamese.

³ Genen ɔkalan baare gye daa mɔ-bi Yesu ilaa. Anyamese gesu dɔ mɔ, Yesu gye Oloobu Wura Deefidi ɔpaa dɔ.

⁴ Mɔ-re Wurubuaare-lee gesu dɔ mɔ, Wurubuaare gi lee aye-Wura Yesu Kirisito baare gɛwi nyiile yee mɔ ne n gye mɔ-bi. I kya nyiile yee Yesu gi wu' mɔ, Wurubuaare gi kyu ɔlon bele kyingi mɔ lii ibuni dɔ kyu naa de mɔ-Oduduu mɔ so.

⁵ Kyu naa de Yesu so ne Wurubuaare gi wɔra gidense sa aye ako ne a nye wɔra mɔ-isɔ sa gesinkpan so asa kpei-kpei pewu faa. Ɔ kya laare me' ka gyan Yesu so de me' nu mɔ-gede de mɔ-ginyen gi' nye dii.

⁶ Asa abono Wurubuaare gi tɔge mɔmɔ yee me' wɔra Yesu Kirisito ade mɔ, feye kee fe too genen asa abono so.

⁷ N kya ɲmarase genen ɔwɔle baare n kya sa feye abono pewu fe bo Rom ɔsowole so ne Wurubuaare kya laare feye-ilaa, ne ɔ tɔge feye yee fe' lɔrɔ feye-nyoro yela sa mɔ mɔ. Aye-se Wurubuaare de aye-Wura Yesu Kirisito me' sa feye gisen yuuli de me' sa feye so geɔnsa dense.

⁸ Ibono i gyangbara mɔ, n kya faala me-Wurubuaare n kya sa feye pewu kyu naa de Yesu Kirisito so. I lii fee asa me kya tɔge genɔɔbono fe kya ka gyan Yesu so mɔ gesinkpan geten kamaase.

⁹ Ne kyu me-gisen pewu n kya son Wurubuaare n kya tɔge mɔ-bi mɔ ɔkalan konkonse mɔ mi-i sa asa. Genɔɔbono n kya dalaa mi-i sa feye owi kamaase dɔ mɔ, Wurubuaare ne n nyi me-gisen dɔ.

¹⁰ N kya kole mɔ yee nengyene i laa wɔra mɔ-gelaare mɔ, nkana ide bere, ɔ' yege de n' nye nyoro de n' baa laa feye.

¹¹ Ne tansi n kya laare yee me-re feye a' wu abara de n' yege fe' nye ilaa iko lii Wurubuaare Oduduu mɔ ase de i' nye kpaa feye feye-gisɔɔgyi dɔ.

¹² Ibono n kya tɔge mɔ ne n gye yee nengyene a nye wu abara mɔ, me-leɛ gisɔɔgyi gi laa kpaa feye de feye-leɛ mɔ kee gi' kpaa me.

¹³ Me-nanboana Yesu asonbo, n kya laare fe' bii yee n kya sa nɔnsa gifonɛɛ-gifonɛɛ yee nan baa laa feye mɔ, baa lii de nde mɔ, ilaa iko i kya tii me-ɔkpa. Rom ɔsowole ɔbono so fe te

faa, asa sakyɔ mɛ mɛɲ gyɛ Gyuda awura. N kya laare n' nye asa lii mɔmɔ dɔ sa Yesu ɔson mɔ, fɛɛ genɔɔbono nɛ ti nye asa abono mɛ mɛɲ gyɛ Gyuda awura mɔ lii nten kpɛi-kpɛi kee mɔ.

¹⁴⁻¹⁵ I de me so yɛɛ n' tɔgɛ Wurubuaare ɔkalan konkonse mɔ sa asa abono mɔmɔ-ansi a bugi mɔ de asa abono mɛ san mɛ tɛ gibiri dɔ mɔ, abono mɛ nyi ɔwole de abono mɛɲ nyi ɔwole mɔ pɛwu. Genen so mɔ, i kya da me ɔbole yɛɛ n' nye ba fɛye ase Rom ɔsowole so kee de n' baa lɛɛ genen ɔkalan konkonse mɔ tɔgɛ sa fɛye.

ɔkalan Mɔ Kya Mɔlegɛ Asa De Mɔmɔ-rɛ Wurubuaare Nsana I' Lɔɔ

¹⁶ Wurubuaare ɔkalan konkonse ɔbono n kya tɔgɛ mi-i sa asa kyu lii Yesu so mɔ mɛɲ bo me ipeeli. I lii fɛɛ ɔkalan mɔ kya sa asa abono pɛwu mɛ kya ka gyan' Yesu so mɔ Wurubuaare ɔlon de mɛ' nye ɔ' mɔlegɛ ɔmɔ de mɔmɔ-rɛ mɔ nsana i' nye lɔɔ. Gyuda awura ne n daa ginu genen ɔkalan mɔ pɛi ne asa sɛnsɛ kee mɛ nye nu.

¹⁷ Kyu naa de Wurubuaare ɔkalan konkonse baare so ne Wurubuaare gi lɛɛ nyiile anyamesɛ genɔɔbono mɛ laa nye de o' kyu ɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran sa mɔ mɔ. Anyamesɛ gikagyan gibono mɛ laa ka gyan Wurubuaare so mɔ ne nan yɛgɛ o' kyu ɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran sa mɔ. Wurubuaare so gikagyan ne n kpɛ gi gyɛ ilaa ibono i tiri. Imɔso ne mɛ nɛmarasɛ Wurubuaare agyɛbi dɔ yɛɛ,

“ɔbono ɔ kya ka gyan Wurubuaare so mɔ
ne Wurubuaare kya kyu yɛɛ mɔ-gisen dɔ i
boran.

Genen kaase obono ne nan nye Wurubuaare ase gekyena.”

Wurubuaare Kya Kyu Ginyadon Wora Ilaa Nyenyen Aworabo

¹⁸ Wurubuaare kya lee nyiile asa yee o kya kyu ginyadon lii Wurubuaare do wora momo abono pewu men sele mo ne me kya wora ilaa nyenyen mo. Momo-asen do in boran sa Wurubuaare so mo, i kya tii Wurubuaare gesintin ilaa okpa, ne gesintin mo gen kya nye lii gewi momo-gekyena do.

¹⁹ Nkana ilaa ibono nyamese laa taale bii kyu lii Wurubuaare so mo in bo nara do. Wurubuaare gi wolaa lee imo-gewi nyiile.

²⁰ Kpe kyu lii owi obono Wurubuaare gi lee soso de gese mo, o lee mo-gidebi nyiile anyamese. Nkana men kya wu mo de ansi. Kyu naa de mo-ila laa leese so ne o yee me kya bii mo-olon obono on bo okara mo ne me kya bii yee mo ne n gye Wurubuaare. Imoso men bo okyeregyanten mo ase.

²¹ Anyamese me nyi Wurubuaare, men kii ma-a kyu buubuu sa mo yee mo ne n gye Wurubuaare abee me' taa kyu afaala sa mo. I yee momo-nwansa nbono me de mo gin baa gi kya kpa momo, ne men baa me nyi ilaa dense de inyen.

²² Me kya kyu momo-nyoro yee me gye olaako anyibo; Wurubuaare ase mo, me kya bingiri asa abono men nyi sei.

²³ Men kya kyu Wurubuaare obono o bo no gekpaa-gekpaa mo nyisigi mo tere sei. Me san me kya son daa ikpere ibono me sale abee me

poro mo. Me wora imo fee nbuii abee nbue abee ilaa ibono i kya kpil imo-ito so mo. Me kya wora imo iko fee nyamese obono nde o bo nkpa, oke, fo baa kere mo, o wu' mo.

Wurubuaare Gi Lee Ansi Taa Mommo Yegge

²⁴ Genen so mo, Wurubuaare gi lee ansi taa mommo yegge yee me' tesse wora ilaa kankaran ibono i gye mommo-bole gelaare ilaa mo. Me san me kya wora ilaayan ibono i gye gemumoo mo de abara.

²⁵ I lii fee me soo abon gyi taa gesintin gebono ge de kyu lii Wurubuaare so mo yegge. Me san me kya kyu soso de gese Oleebo mo ayenbi abono a gye mo-lee mo ma-a sa daa mo-ilaa leese. Ne me kya son imo taa mo Wurubuaare gbaa-gbaa yegge. Ayenbi a gye daa Wurubuaare-lee gekpaa-gekpa. I' ba genen.

²⁶ Asa mo me kya son daa Wurubuaare ilaa leese taa mo gbaa-gbaa yegge so mo, Wurubuaare gi lee ansi taa mommo yegge, me san me kya wora ipeeli ilaa ne i kya gyi mommo-amu. Mommo akyii men baa ma-a laare me' de de anyen fee genobono Wurubuaare gi lee mo. Me san ma-a de de abara daa taa okpa obono Wurubuaare gi lee sa anyamese yee me' de de abara mo yegge.

²⁷ Genen kee ne anyen men baa ma-a laare me' de de akyii fee genobono Wurubuaare gi lee mo. Ibono i san i de omo-bole mo ne n gye yee me' de de mommo-nanboana anyen taa akyii gidede yegge. Anyen wole-wole me kya san laare daa abara gidede taa akyii yegge, ne i kya kyu ipeeli bun mommo. Mommo-ilaa kankaran ide so mo, me

kya nye gisobiide gibono i kaabore mɔmɔ mɔmɔ-nyoro dɔ.

²⁸ Fɛɛ genɔɔbono in tiri asa ade yɛɛ mɛ' bii Wurubuaare mɔmɔ-asen dɔ faa mɔ, Wurubuaare kee gi lɛɛ ansi taa mɔmɔ yɛɛ yɛɛ mɛ' sa nwɔnsa gyaga de mɛ' wɔra ilaa ibono in gye iwɔrase mɔ.

²⁹ Mɛ san mɛ kya wɔra ilaa nyenyɛn kamaase fɛɛ nwɔnsa nyenyɛn gisa, onsipara, gɛkyo, gelaaloo, asa gimɔɔ, laatɔnge, npɛɛ, ilaa nyenyɛn gikerɛansi wɔra, de gesakuli.

³⁰ Mɛ kya kɛɛ abon gyan abara, mɛ kya kyo Wurubuaare, mɛ kya saale asa, mɛ kya nyiile mɔmɔ-nyoro, mɛ kya yen mɔmɔ-nyoro, mɛ kya laare ikpa pobɔɔ ibono so mɛ laa naa de mɛ' wɔra ilaa nyenyɛn mɔ, mɛn kya nu mɔmɔ-seana de mɔmɔ-nyiana gedɛ.

³¹ Mɛn bo nwɔnsa, mɛn kya gyi gesintin sa asa, mɛn nyi gesu gbaa, mɛn bo senkyɔɔ.

³² Mɛ nyi ibono Wurubuaare gi wolaa tɔge yela yɛɛ abono mɛ kya wɔra genen ilaa ibonoana onan mɔ, lɛwu ne n kaabore mɔmɔ. Mɛ dabɔle mɛ nyi genen gbaa faa, mɛ kpɛ san mɛ kya wɔra imɔ, ne mɛ kya kii faa' wɔra abono mɛ kya wɔra imɔ mɔ yɛɛ mɛ' pɛɛɛ ansi.

2

Wurubuaare Laa Gyi Nyamese Kamaase Nbele

¹ Imɔso fo nyamese kamaase ɔbono fo kya bun fo-nanbo nyamese gipueɛ yɛɛ ɔ gye nyamese nyenyɛn mɔ, fo man nye genɔ lɛɛ Wurubuaare ase. Fo kya bun fo-nanbo gipueɛ genen mɔ, fo kya bun fo-nyoro kee gipueɛ ne. I lii fɛɛ ilaa

nyenyen ibono ɔ kya wɔra ne fo kya bun mɔ gipueɛ yɛɛ ɔ gye nyamese nyenyen mɔ, fo kee fo kya wɔra imɔ.

² Wurubuaare ne n bun abono me kya wɔra ilaa nyenyen ibonoana ne tɔge kyon faa gipueɛ mɔ, a nyi yɛɛ imɔ-ɔkpa so ne.

³ Imɔso nengyene fɛɛ ako me kya wɔra genen ilaa nyenyen ibonoana ne fo nyamese fo kya bun mɔmɔ gipueɛ, yɛge fo kee fo kya wɔra imɔ mɔ, fo bere fo nyi yɛɛ Wurubuaare laa yɛge fo?

⁴ Wurubuaare gi tansi ɔ bo gisen sa fo. ɔ kya yɛge fo-ilaa kyɛɛ fo. ɔ kya wɔra gidense sa fo faa mɔ, fo men nyi yɛɛ ɔ kya kpaa fo de fo' nye nu fo-nyoro gese de fo' kyɛge ne? Imɔso fo laa kyu mɔ-gidense gide yɛɛ gi men gye ilaa gbaa' iko?

⁵ I bo gɛkaabono Wurubuaare ginyadon de mɔ-gesintin gɛbono ɔ laa kyu gyi anyamese nbele mɔ i laa lii gɛwi. Fo ɔbono fo bere, fo laa wɔra gisoɔlon ne fo man nu fo-nyoro gese de fo' kyɛge mɔ, fo laa yɛge ɔ' baala mɔ-ginyadon gyoo fo gɛkaabono ne.

⁶ I lii fɛɛ Wurubuaare laa tɛla nyamese kamaase kyu naa de mɔ-ilaa wɔrase so.

⁷ Asa abono me kya kyu gisen wɔra gidense me kya laare nyisigyɛ, buubuu, de gɛkyena gɛbono gɛn bo ɔkara mɔ, Wurubuaare laa kyu mɔ ase gɛkyena gɛkpaa kyu tɛla mɔmɔ.

⁸ Asa abono, mɔ, mɔmɔ wole-lɛɛ ne me kere ne me kya kine yɛɛ me man nu Wurubuaare gesintin ilaa ne me kya laare daa ilaa nyenyen mɔ, Wurubuaare laa kyu ginyadon bele ka mɔmɔ giko.

⁹ Geyiyee de olaawuse ne nan tu nyamese kamaase obono o kya wora ilaa nyenyen mo. I laa yii gese lii Gyuda awura so de i' san tu asa sense.

¹⁰ Nysisigy, buubuu, de gisen yuuli ne nan tu nyamese kamaase obono o kya wora gidense mo. I laa yii gese lii Gyuda awura so de i' san tu asa sense kee.

¹¹ I lii fee Wurubuaare men bo geligi.

¹² Wurubuaare laa gyi asa nbele mo, abono me men nye nu mo-nbara ne me wora ilaa nyenyen mo, i men gye nbara mo ne o laa kyu bun momo-gipuee. Momo-ilaa nyenyen ibono me wora mo ne nan yee me man nye kyena Wurubuaare ase. Abono, mo, me nyi Wurubuaare nbara ne me men gyi nmo so mo, genen nbara nbono ne Wurubuaare laa kyu bun momo gipuee.

¹³ I lii fee i men gye asa abono me kpe nye me kya nu Wurubuaare nbara mo ne o kya kyu yee momo-asen do i boran sa mo. Genen mo, asa abono me kya gyi nmo so mo ne o laa kyu yee momo-asen do i boran sa mo.

¹⁴ Asa abono me men nu Wurubuaare nbara mo kere, ne me kya wora ilaa ibono i kya kyena de nbara mo mo, momo-asen do i kya nyiile momo yee nbara nde ne i kaabore nyamese o' gyi nmo so.

¹⁵ Me kya wora genen mo, me kya lee me kya nyiile yee momo-nwansa do mo me ti me nyi Wurubuaare nbara mo. Me kya wora ilaa iko mo, momo-nwansa gi kya toge sa momo yee inyenyen ne me kya wora faa abee idense ne i gye. Imo ibono kee i kya lee nyiile yee me nyi Wurubuaare

nbara mɔ ilaa.

¹⁶ Gɛkaako Wurubuaare laa naa de Kirisito Yesu so de o' kyu anyamese asiiri ilaa kyu gyi mɔmɔ-nbeɛ, fɛɛ genɔɔbono Wurubuaare ɔkalan konkonse ɔbono n kya tɔge mɔ kya nyiile mɔ.

In Kaabore Gyuda Awura Mɛ' Nyiile Mɔmɔ-Nyoro

Wurubuaare Nbara So

¹⁷ Fo ɔko fo gye Gyuda isa so mɔ, i yege fo kya ka gyan Wurubuaare nbara mɔ so yeɛ nmɔ ne n yege ne fo-re Wurubuaare fe bo kon don mɔ-re asa sense. Lii genen so mɔ, i yege fo kya nyiile fo-nyoro.

¹⁸ Fo nyi ilaa ibono Wurubuaare kya laare nyamese ɔ' wɔra mɔ. Fo nye me nyiile fo Wurubuaare nbara mɔ so mɔ, i yege fo kya bii tɔge yeɛ ilaa ide ne n boran sa Wurubuaare.

¹⁹ Fo yeɛ fo gye isa ɔbono fo kya kpare asa lii gibiri dɔ, ne fo gye fatela sa mɔmɔ.

²⁰ Fo nyi ibono ɔlaako ginyi de gesintin pewu i bo daa Wurubuaare nbara nbono fo de mɔ dɔ. Fo nyi yeɛ fo kya bii ka asa abono men nyi ɔlaako mɔ, ne abono me kya kase Wurubuaare nbara mɔ nperɛ mɔ, fo kya bii nyiile mɔmɔ ilaa.

²¹ Fo genen isa ɔbono fo kya bii nyiile asa sense ilaa genen faa mɔ, fo maa nyiile fo-nyoro ilaa kee? Ibono fo kya nyiile asa yeɛ geyu geɲ boran mɔ, fo-o fo mɔ, foɲ kya yuuri?

²² Fo ɔbono fo kya tɔge yeɛ ɔko ɔ men sa ɔ' lii mɔ-ka abee mɔ-kuli gemara mɔ, fo-o fo mɔ, foɲ kya lii fo-leɛ gemara? Fo ɔbono fo kya kyo ikpere

gison mɔ, fo-o fo mɔ, foŋ kya yuuri ikperɛ ɔson ato lii ikperɛ ibu dɔ?

²³ Fo ɔbono fo kya yen fo-nyoro yɛɛ fo ne n nyi Wurubuaare nbara mɔ, imɔso foŋ ti tɔɔ genen nbara nbono so de i' sa asa ɔkpa de mɛ' nye tɔge ilaa nyenyen kyu lii Wurubuaare so?

²⁴ Mɛ nmarase Wurubuaare agyebi mɔ dɔ yɛɛ, “Kyu lii fɛye so mɔ, gɛsinkpan so asa kpɛi-kpɛi abono mɛŋ nyi Wurubuaare agyebi mɔ mɛ kya nye nyida mɔ-ginyen.”

Ansi So Giyan Ne Fo Kya Son Wurubuaare Mɔ,

Foŋ Kya Gyi Mɔ-Ginsi

²⁵ A' kyu yɛɛ fo Gyuda isa fo ten fo-giwɔre fɛɛ gɛnɔɔbono Wurubuaare nbara mɔ gi kya nyiile Gyuda awura yɛɛ mɛ' wɔra mɔ. Nengyene fo kya gyi Wurubuaare nbara sense mɔ so bɔla mɔ, fo-giwɔre giten gi kya gyi Wurubuaare ginsi. Foŋ kya gyi Wurubuaare nbara sense mɔ so bere mɔ, fo-giwɔre giten gibono fo ten mɔ in gyɛ giwɔre giten giko.

²⁶ Asa abono Wurubuaare mɛŋ yela awɔre giten nbara sa mɔ, nengyene mɛ kya gyi Wurubuaare nbara sense mɔ pɛwu so mɔ, Wurubuaare laa kyu mɔmɔ yɛɛ mɛ ten mɔmɔ-awɔre kee ne.

²⁷ Genen asa abono so mɔ, i laa yɛge Wurubuaare o' bun Gyuda awura abono mɛ kya ten mɔmɔ-awɔre ne mɛŋ kya gyi mɔ-nbara sense mɔ so mɔ gipueɛ. I lii fɛɛ mɔmɔ bere mɛŋ dabɔle ten awɔre faa mɔ, mɛ kya gyi mɔ-nbara sense mɔ so. Aye Gyuda awura, mɔ, ne Wurubuaare gi yɛge

mε ηmarase mα-nbara mα yela sa, ne aye kee ne
 α yela awαre giten nbara mα sa.

²⁸ Ansi so giyan ne fo gye Gyuda isa mα, fon
 gye Gyuda isa gesintin ne. Ansi so giyan ne fo
 kya gyi awαre giten nbara mα so ne i kyεεγε fo-
 nyoro gibi mα wolε daa mα, Wurubuaare ase mα,
 in gye gesintin awαre giten ne fo ten genen.

²⁹ Obono Wurubuaare ilaa i bo mα-gisen dα mα
 ne n gye Gyuda isa gesintin. In gye obono α ten
 mα-giwαre itiibilaa okpa so giyan mα. Obono mα-
 giwαre giten gi laa gyi Wurubuaare ginsi mα ne
 n gye obono α lαrα mα-gisen yela sa Wurubuaare
 kyu naa de Wurubuaare Oduduu mα so mα.
 Wurubuaare ne nan yen kaase obono. In gye
 anyamesε.

3

¹ Genen ne i de bere mα, mene ilaa ne
 Wurubuaare gi wαra sa Gyuda awura don asa
 sense? Agyan amα ne Gyuda awura mε kya nye
 lii mαmα-awαre giten nbara mα so?

² Gyuda awura mε wαra gimu dense gikyα okpa
 kamaase so. Gigyangbarase mα ne n gye yεε
 mαmα-abaa dα ne Wurubuaare gi kyu mα-agyebi
 mα wαra.

³ To! Ne fεε mαmα ako men gyi gesintin sa
 Wurubuaare mα, Wurubuaare laa taa mα-lεε
 gesintin gigyi yεγε?

⁴ I maη ba genen. Nengyene nyamesε kamaase
 gi bingiri obonbo mα, Wurubuaare bere, α kpe
 san α gye gesintin wura. I de daa fεε genαobono
 oko gi naa kyena toge ne mε ηmarase yela
 Wurubuaare agyebi dα mα. Mε ηmarase yεε,

“Genen ne ɔkamaase laa nye wu yee fo tɔge mɔ,
foŋ fue.

Mε kere imɔ dɔ mɔ, mε laa wu yee fo wɔra mɔ,
i kyena.”

⁵ Aye anyamese ilaa nyenyen giwɔra i kya yege Wurubuaare ilaa dense giwɔra i kya lii gewi. To! Aye so ne Wurubuaare ilaa dense i kya lii gewi faa mɔ, in bo ɔkpa yee Wurubuaare ɔ' baa' biide aye-giso? Anyamese-leε ilaa taase ne ne taase faa.

⁶ In taa gye genen. Fee in bo ɔkpa yee Wurubuaare ɔ' biide nyamese giso mɔ, nne ne ɔ laa wɔra de ɔ' gyi anyamese pewu nbele?

⁷ Ako kee mε kya taale tɔge ilaa nyenyen yee, “A kya keε abon mɔ, asa mε laa kyu aye-abon kyu kesere de Wurubuaare gesintin mɔ, de i' yege mε' nye yen Wurubuaare. I ba genen mɔ, i laa yege ɔ' kii nye nyisigyɔ daa bola. ɔ ti ɔ kya nye nyisigyɔ genen mɔ, menεto so ne ɔ laa baa bun aye gipueε yee a gye ilaa nyenyen awɔrabo?”

⁸ Lii genen ilaa ide so mɔ, ako mε laa tɔge yee, “A' wɔra ilaa nyenyen de asa mε' tεse wu ilaa dense ibono i laa lii aye-ilaa nyenyen giwɔra mɔ dɔ mɔ.” Asa abono mε kya tɔge genen ilaa ibono mɔ, nengyene Wurubuaare gi bun mɔmɔ gipueε mɔ, imɔ-ɔkpa so ne. Ako mε kya ten me-re me-nanboana genɔ yee a de genen ilaa ide a kya nyiile asa.

Aye Pewu A Gye Ilaa Nyenyen Awɔrabo

⁹ To! A tɔrɔ fone; a koso fone? Aye Gyuda awura a gye asa dense Wurubuaare ase don asa sense? Kuaa. Ne ti wolaa tɔge baa kyon yee ilaa

nyenyen giwɔra i nye ɔlon aye Gyuda awura de asa sense pewu so.

10 Imɔ idɛ i kyena de ilaa ibono mɛ ηmarasɛ Wurubuaarɛ agyɛbi mɔ dɔ gɛtɛko mɔ. Mɛ ηmarasɛ yɛɛ,

“Ba-a nyamesɛ kolon mɛη kya gyi gɛsintin sa Wurubuaarɛ.

11 Ɔko-rɛ ɔko mɛη kya nu Wurubuaarɛ ilaa gɛsɛ. I mɛη taa tiri ɔko yɛɛ mɔ-rɛ Wurubuaarɛ nsana i' wɔra ɔkon.

12 Nyamesɛ kamaasɛ gi lɛɛ mɔ-ansi lii Wurubuaarɛ so.

Mɔmɔ kpini koro mɛ san mɛ kya wɔra ilaa ibono iη boran Wurubuaarɛ ansi so.

Ba-a nyamesɛ kolon mɛη kya taa wɔra ilaa ibono i boran mɔ.

13 Mɔmɔ-agyɛbi tɔgɛsɛ a dɛ fɛɛ adontɔ ne mɛ dɛ ma-a mɔɔ asa.

Abon ne n kya lii mɔmɔ-nnɔ dɔ.

Mɔmɔ-ilaa tɔgɛsɛ i dɛ fɛɛ giwɔɔ gibɔrɔ.

14 Mɔmɔ-nnɔ dɔ agyɛbi a bo loloo, ne mɛ kya tɔgɛ nnɔ wɔra asa.

15 Anyamesɛ gimɔɔ giη bo mɔmɔ ɔsen.

16 Mɔmɔ-inaaten kamaasɛ mɔ, mɛ dɛ geyiyɛɛ mɛ kya too asa so, ne mɛ kya yɛgɛ abuaru a kya gyi asa.

17 Mɛ mɛη kya laarɛ yɛɛ gisen yuuli gi' ba asa dɔ.

18 Mɛη taa seɛ Wurubuaarɛ ba-a pii faa.”

19 Fɛɛ gɛnɔɔbono a nyi mɔ, Wurubuaarɛ gi kyu mɔ-nbara mɔ sa asa de ɔko-rɛ ɔko ɔη sa ɔ' nye gɛnɔ lɛɛ Wurubuaarɛ asɛ yɛɛ mɔ berɛ ɔη wɔra ilaa nyenyen kerɛ. Nyamesɛ kamaasɛ laa yɛɛ Wurubuaarɛ ansi dɔ de o' gyi gipueɛ.

²⁰ I lii fɛɛ nyamesɛ ɔko mɛɲ bo no ɔ laa taale gyi Wurubuaare nbara mɔ pɛwu so de Wurubuaare o' wu yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran. Wurubuaare nbara mɔ gi bo no sa nyamesɛ daa de ɔ' nyɛ bii yɛɛ ɔ wɔra ilaa nyɛnyɛn.

Wurubuaare Gi Nyiile Aye

Genɔɔbono ɔ Laa Lɔɔ Aye-rɛ Mɔ Nsana Mɔ

²¹ Nperɛ berɛ ɔkpa ɔbono so Wurubuaare laa kyu asa yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran mɔ i lii gɛwi yɛɛ i mɛɲ gye nbara gigyi so. I wolaa i bo Wurubuaare nbara dɔ de mɔ-ikalan atogɛbo iwolɛ dɔ yɛɛ

²² i laa naa daa de gikagyan so. Wurubuaare laa kyu asa abono pɛwu mɛ laa ka gyan Yesu Kirisito so mɔ yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran. In bo yɛɛ adɛ-lɛɛ kpɛi abɛɛ adɛ-lɛɛ kpɛi.

²³ I lii fɛɛ anyamesɛ pɛwu mɛ wɔra ilaa nyɛnyɛn, ne mɛ fue Wurubuaare nyisigyi ɔbono nkana mɛ laa nyɛ mɔ.

²⁴ Wurubuaare mɔ, kya sa anyamesɛ so gɛwɔnsa dɛnsɛ lii mɔ-gisen dɔ so mɔ, ɔ yɛɛ Kirisito Yesu gi kyu mɔ-nyoro kyɛɛ aye ne ɔ lɛɛ aye lii aye-ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ kiiri sa Wurubuaare. Imɔ ne n yɛɛ ne o kyu aye yɛɛ aye-asen dɔ i boran.

²⁵⁻²⁶ Yesu Kirisito ne n gye ɔbono Wurubuaare gi lɛɛ yɛɛ ɔ' lɛɛ ilaa nyɛnyɛn gikpaarefue asunbi sa anyamesɛ. Asunbi abono ɔ lɛɛ mɔ ne n gye yɛɛ o kyu mɔ-nyoro kyu sa ne mɛ mɔɔ. Mɔ-nkalan gi kyɛɛɛ fue de asa abono mɛ laa ka gyan mɔ so mɔ mɛ' nyɛ de mɔmɔ-rɛ Wurubuaare nsana i' lɔɔ. Yesu gi yeɛ aye-giyaa dɔ ne Wurubuaare gi

kyu aye-gisobiide gibono nkana a laa nye mo kyu biide daa mo-giso. Wurubuaare gi wora genen daa de anyamese me' nye bii yee o gye gesintin wura. Nkana anyamese me wolaa me kya wora ilaa nyenyen ne Wurubuaare men biide momo-giso. O nye gisen gyoo Yesu lewu mo ne o san lee nyiile genobono o kya gyi gesintin ne o kya kyu asa abono me kya ka gyan Yesu so mo yee momo-asen do i boran.

Anyamese Me Man Baa Nye Nyiile Momo-Nyoro

²⁷ Meneto so ne aye anyamese a laa baa nyiile aye-nyoro? Nyoro ginyiile gin bo no. I wone so? I kya nyiile yee i men gye aye-Wurubuaare nbara mo gigyi so ne aye-re mo nsana i nye lero. I gye daa aye-gikagyan gibono a kya ka gyan Yesu so mo.

²⁸ Aye-ilaa ibono a de mo ne n gye yee fo nyamese fo-gikagyan gibono fo kya ka gyan Yesu so mo ne nan yee Wurubuaare o' kyu fo yee fo-gisen do i boran. Fo gyi mo-nbara nbono o sa aye Gyuda awura mo so-o, fon gyi imo so-o, on kya kyu imo ibono wora ilaa do.

²⁹ Fe nyi yee Wurubuaare gye Gyuda awura wole Wurubuaare daa? On gye Wurubuaare sa asa sense pewu? Wurubuaare gye Wurubuaare sa momo kee.

³⁰ I lii fee Wurubuaare gye daa okolon. Imoso aye Gyuda awura abono a kya ten aware mo, nengyene a nye ka gyan Yesu so mo, aye-gikagyan so ne Wurubuaare laa kyu aye yee aye-asen do i boran. Ne asa sense mo me nye ka gyan

Yesu so mɔ, kyu naa de mɔmɔ-gikagyan so kee ne ɔ laa kyu mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran.

³¹ To. In gye yɛɛ a kya nyiile fɛye yɛɛ fɛ nye ka gyan Yesu so faa mɔ, fɛŋ' baa gyi Wurubuaare nbara mɔ so. Gikagyan gibono fɛ kya ka gyan Yesu so mɔ gbaa ne nan yɛgɛ fɛ taale gyi Wurubuaare nbara mɔ so.

4

Aberaham Gi Ka Gyan Wurubuaare So

¹ Nne ne a laa tɔgɛ kyu lii Aberaham, aye Gyuda awura ɔpaa gyangbarase mɔ so? Menɛ ne ɔ wɔra ne Wurubuaare gi kyu mɔ yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran mɔ daa?

² Fɛɛ mɔ-gidense giwɔra so ne Wurubuaare gi kyu mɔ yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran mɔ, nkana ɔ laa nye yeɛ imɔ so de ɔ' nyiile mɔ-nyoro. Ne ide faa mɔ, in gye genen. Imɔso ɔ maŋ nye nyiile mɔ-nyoro Wurubuaare ase.

³ Fɛ' nu ilaa ibono mɛ ŋmarase Wurubuaare agyebi dɔ kyu lii ilaa ide so mɔ. Mɛ ŋmarase yɛɛ,

“Aberaham gi ka gyan Wurubuaare so.

Ne mɔ-gikagyan gibono so mɔ,

Wurubuaare gi kyu mɔ yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran.”

⁴ Nengyene nkana ilaa iko ne ɔ wɔra sa Wurubuaare mɔ, i laa wɔra fɛɛ genɔɔbono nyamesɛ kya wɔra gesun ne mɛ kya ka mɔ gikɔ mɔ. Men kya kyu genen gikɔka gibono yɛɛ i gye ilaa kyɛɛɛ. Gesun mɔ gikɔ ne mɛ ka mɔ.

⁵ Fo ɔbono fo-gisen dɔ i boran sa Wurubuaare mɔ-lɛɛ bere, in de fɛɛ gesun ɔwɔrabo-lɛɛ mɔ

ɔnan. Fo bere fo nyi yee i men gye ilaa worase ne fo kya wɔra sa Wurubuaare. Fo kya ka gyan Wurubuaare so yee ɔ kya kyu ilaa nyenyen awɔrabo yee mɔmɔ-gisen dɔ i boran. Fo nye ka gyan Wurubuaare so genen mɔ, Wurubuaare kya kyu fo yee fo-gisen dɔ i boran.

Deefidi Kee Gi Tɔnge Kyu Lii Wurubuaare So Gikagyan

⁶ Oloobu Deefidi kee gi tɔnge kyu lii isa ɔbono ɔ gye omudensebo Wurubuaare ase mɔ so. I men gye kaase mɔ laawɔra so ne Wurubuaare gi kyu mɔ yee mɔ-gisen dɔ i boran.

⁷ Ilaa ibono Deefidi gi tɔnge mɔ ne n gye yee,
 “Mɔmɔ abono me tɔɔ Wurubuaare nbara
 ne me nye Wurubuaare gi kyu kyee mɔmɔ
 mɔ,
 amudensebo ne me gye.

Wurubuaare gi kuru mɔmɔ-ila a nyenyen ibono
 pule
 gekpaa-gekpaa.

⁸ Mɔmɔ abono Wurubuaare man kyu mɔmɔ-ila a nyenyen
 kyu wɔra ilaa dɔ mɔ,
 amudensebo ne me gye.”

⁹ Genen amudensebo abono me gye daa abono me ten awɔre mɔ wole daa? Abee me gye dabɔle asa abono me men ten awɔre mɔ kee? A ti tɔnge Wurubuaare agyebi ako yee,

“Aberaham gi ka gyan Wurubuaare so.

Ne mɔ-gikagyan gibono so mɔ,

Wurubuaare gi kyu mɔ yee mɔ-gisen dɔ i boran.”

¹⁰ Aberɛ amɔ dɔ ne Wurubuaare gi kyu Aberaham yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran mɔ daa? Owi ɔbono ɔŋ ti ten mɔ-giwɔrɛ mɔ abɛɛ ibono ɔ ti ten giwɔrɛ mɔ daa? Wurubuaare gi kyu mɔ yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran genen mɔ, Aberaham mɛŋ ti taa ten mɔ-giwɔrɛ.

¹¹ Mɔ-giwɔrɛ giten mɔ berɛ, Wurubuaare gi yɛgɛ mɛ taa ten mɔ daa de i' daase mɔ de i' lɛɛ nyiile yɛɛ Wurubuaare gi ti wolaa kyu mɔ yɛɛ mɔ-gisen dɔ i boran kyu naa de mɔ-gikagyan mɔ so. Aberɛ abono Aberaham gi ka gyan Wurubuaare so mɔ, ɔŋ ti ten mɔ-giwɔrɛ. Imɔso ne ɔ nyɛ wɔra fɛɛ ɔsɛ sa asa abono pɛwu mɛ ka gyan Wurubuaare so ne mɔmɔ kee mɛ mɛŋ ten mɔmɔ-awɔrɛ mɔ. I lii fɛɛ mɔmɔ kee mɛ nyɛ Wurubuaare gi kyu ɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran kyu naa de mɔmɔ-gikagyan so.

¹² Ne aye-naana Aberaham gi wɔra ɔsɛ kee sa asa abono mɛ ten mɔmɔ-awɔrɛ ne i mɛŋ gyɛ ansi so giyan mɔ. I lii fɛɛ mɛ kase Aberaham gikagyan gibono ɔ ka gyan Wurubuaare so aberɛ abono ɔŋ ti ten mɔ-giwɔrɛ mɔ.

Wurubuaare Laa Wɔra Ilaa Ibono ɔ Ka Yela Mɔ

¹³ Wurubuaare gi ka sa Aberaham mɔ-rɛ mɔ-biana san sa abi san sa anaana abono mɛ laa ka gyan mɔ so mɔ yɛɛ ɔ laa kyu gɛsinkpan pɛwu kyu sa ɔmɔ de gɛ' bingiri mɔmɔ-lɛɛ. Wurubuaare gi ka ilaa idɛ yela sa mɔmɔ genen mɔ, iŋ gyɛ yɛɛ mɛ gyi mɔ-nbara mɔ so daa. Mɛ ka gyan mɔ so daa so ne o kyu mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asen dɔ i boran. Imɔso ne ɔ ka yela sa ɔmɔ genen.

14 Wurubuaare gi ka ilaa dense yela sa asa mo, i men gye yee me' gyi daa mo-nbara so pei ne o' sa momo genen ilaa dense ibono. Fee i gye nbara gyyi so bere mo, a' tesse gyi nbara mo so de a' taa gikagyan yee. Oko-re oko, mo, man kii taale gyi nbara mo so.

15 I kya nyiile yee asa me kya toro Wurubuaare nbara mo, de i' kyu mo ginyadon. Nkana nbara gin bo no mo, i man ba yee oko gi toro nmo so.

16 Imoso ne kyu naa de gikagyan so ne asa me laa nye ilaa ibono Wurubuaare gi ka yela sa momo mo. I gye Wurubuaare ilaa kyese so mo, asa me laa taale ka gyan mo so yee ilaa ibono o ka yela mo i laa baa gesintin sa Aberaham o'paa do asa pewu. Asa abono pewu me ka gyan Wurubuaare so fee genobono Aberaham gi ka gyan Wurubuaare so mo, me laa nye ilaa ibono Wurubuaare laa sa Aberaham mo kee. I men gye Gyuda awura abono Wurubuaare nbara mo gi de sa omo mo wole ne nan nye imo. I kya nyiile yee Aberaham gi wora ose sa aye abono pewu a ka gyan Wurubuaare so mo.

17 Me nmarase imo ide yela Wurubuaare agyebi do yee,

“Nan yee fo laa wora ose sa asa kpei-kpei sakyoo.”

Imoso ilaa ibono Wurubuaare gi ka yela mo, mo gbaa-gbaa laa kere imo so de i' ba gesintin. Wurubuaare obono Aberaham gi ka gyan mo so mo kya kyingi asa abono me ti wu' mo de me' kii nye nkpa. Nengyene Wurubuaare gi kpe nye toge yee ilaa ide i laa ba mo, gesintin i laa ba.

18 Ilaa ibono Wurubuaare gi ka yela sa Aberaham mɔ, in̄ gye Wurubuaare ilaa wɔrase so mɔ, nkana i man̄ taale ba genen kpa-a. Aberaham bere gi ka gyan Wurubuaare so ne o kyu mɔ-ansi gyan ilaa ibono Wurubuaare gi ka yela sa mɔ mɔ so. Imɔso gesintin ɔ nye wɔra ɔse sa asa kpei-kpei sakyɔ, fɛe genɔɔbono me n̄marase yela Wurubuaare agyebi mɔ dɔ mɔ. Me n̄marase yee, “Kere, fafaanan ne fo-ɔpaa dɔ asa me laa nyaakyɔ ne.”

19 Genen abere abono mɔ, Aberaham gi wu yee o gyi fɛe nsi ikue-inun, ne mɔ-nyoro gi tansi pɔɔ. Mɔ-ka men̄ koroge kere, ne mɔ-ka mɔ gi bele ibono ɔn̄ baa taale koroge. Imɔ-re imɔ genen pɛwu mɔ, genɔɔbono Aberaham gi ka gyan Wurubuaare so so mɔ, i men̄ yɔɔ mɔ-nyoro.

20 ɔn̄ sɔɔ ilaa ibono Wurubuaare gi ka yela sa mɔ mɔ akyɔɔle. Mɔ-gikagyan mɔ gin̄ koso Wurubuaare so. Gi lɔrɔ kii nyaakyɔ too daa, ne i yee Wurubuaare gi nye nyisigyɔ.

21 O nyi mɔ-gisen dɔ ne ɔ ka gyan Wurubuaare so yee Wurubuaare laa taale wɔra ilaa ibono ɔ ka yela sa mɔ mɔ.

22 Mɔ-gikagyan gide so ne me n̄marase Wurubuaare agyebi mɔ dɔ yee, “Wurubuaare gi kyu Aberaham yee mɔ-gisen dɔ i boran.”

23 Ibono me n̄marase yee Wurubuaare gi kyu mɔ yee mɔ-gisen dɔ i boran mɔ, in̄ gye Aberaham mɔ-nkon so ne Wurubuaare gi tɔge imɔ genen.

24 Dabɔle aye pɛwu so ne ɔ tɔge imɔ. Nengyene a ka gyan Wurubuaare ɔbono o kyingi aye-Wura Yesu lii ibuni dɔ mɔ so mɔ, ɔ laa kyu aye kee yee aye-gisen dɔ i boran sa mɔ.

²⁵ Aye-ilaa nyenyen so mɔ, Wurubuaare gi yege me mɔɔ aye-Wura Yesu, ne o kii kyingi mɔ lii ibuni dɔ de ɔ' nye kyu aye yeɛ aye-asen dɔ i boran.

5

Abono Me Ka Gyan Wurubuaare So Mɔ, Mɔmɔ-re Mɔ Nsana I Lɔɔ

¹ Imɔso Wurubuaare gi nye kyu aye yeɛ aye-gisen dɔ i boran sa mɔ kyu naa de aye-gikagyan so faa, ide kon kyu naa de aye-Wura Yesu Kirisito so mɔ, aye-re Wurubuaare nsana i lɔɔ.

² Mɔ ne n bugi ɔkpa sa aye kyu naa de aye-gikagyan so ne Wurubuaare gi san ɔ yeɛ aye-gemara faa. I bo aye-asen dɔ ɔkon. A nyi ibono Wurubuaare laa yege aye kee a' nye mɔ-nyisigyi ɔbono ɔ bo mɔ.

³ Inj gye genen wole gbaa. Ba-a a kya wu ɔlaawuse mɔ, i bo daa aye ɔkon. I lii fɛɛ a nyi yeɛ ɔlaawuse ɔbono a kya wu mɔ laa yege a laa baa wɔra asa abono me laa nye gisen kpaa lii.

⁴ ɔbono ɔ kya nye gisen kpaa lii mɔ laa baa wɔra isa ɔbono ɔ bo oduduu dɔ ɔlon ɔ kya kyu wɔra Wurubuaare gelaare. ɔ bo oduduu dɔ ɔlon ɔ kya kyu wɔra Wurubuaare gelaare mɔ, ɔ kya taale kyu mɔ-gewɔnsa gyan' Wurubuaare so ilaa kamaase dɔ.

⁵ ɔbono mɔ-gewɔnsa ge gyan' Wurubuaare so genen mɔ, Wurubuaare maŋ lɛɛ mɔ tanga. I lii fɛɛ Wurubuaare Oduduu ɔbono ɔ sa aye mɔ kya yege a kya nye bii aye-asen dɔ yeɛ Wurubuaare kya laare aye-ilaa.

⁶ Owi obono aye anyamese an kya taale de a' wɔra ilaa dense aye-gibaa so ne an kya kyu Wurubuaare tere sei mɔ, genen owi obono ne Kirisito gi baa wu' sa aye.

⁷ I bo lon sa nyamese de o' kyule wu' sa mɔ-nanbo nyamese, ba-a mɔ-nanbo mɔ dabole ɔ gye gesintin wura. Nengyene o wu yee mɔ-nanbo obono tansi ɔ gye isa dense mɔ, fonbii ɔ laa taale da gikan wu' sa mɔ.

⁸ Wurubuaare bere, gi lee mɔ-gelaare bele gebono ɔ bo sa aye anyamese mɔ gewi nyiile. I lii fee owi obono a san a gye ilaa nyenyen aworabo mɔ, genen owi obono ne ɔ yee Kirisito gi wu' sa aye.

⁹ Kirisito gi wu' kyeege mɔ-nkalan fue sa aye ne i yee Wurubuaare gi kyu aye yee aye-asen do i boran. Imɔso Kirisito gi ti nye kpaa aye genen faa mɔ, i baa i bo olon sa mɔ de ɔ' mɔlege aye lii Wurubuaare gisobiide mɔ do?

¹⁰ Aye abono nkana a gye Wurubuaare akyobo mɔ, mɔ-bi Kirisito lewu mɔ ne n taale lɔro aye-re mɔ nsana. Imɔso nperɛ Kirisito kii ɔ te ɔ bo Wurubuaare ase faa mɔ, genobono ɔ laa mɔlege aye lii Wurubuaare gisobiide mɔ do mɔ ne nan baa wɔra mɔ olon?

¹¹ I men gye genen wole gbaa. Nperɛ kee okon bele oko bo aye-re Wurubuaare nsana. Aye-Wura Yesu Kirisito ne n yee ne aye-re Wurubuaare nsana i nye lɔro ne a nye genen okon obono faa.

Adam Gi Nyida Aye-re Wurubuaare Nsana Ne Kirisito Gi Lɔro Aye

¹² Kyu naa de nyamese kolon so ne ilaa nyenyen giwora i ba gesinkpan so. Genen nyamese obono gi nye imo so lewu. Mo-ilaa nyenyen mo ne n yegge ne lewu gi san o de sa aye anyamese pewu faa. I lii fee nyamese kamaase san o kya wora ilaa nyenyen.

¹³ I gye gesintin yee anyamese me wora ilaa nyenyen pei ne Wurubuaare gi loo yela nbara sa momo. Owi obono on ti taa yela nbara sa momo mo, o men kale ilaa nyenyen ibono me wora abere abono do mo wora ilaa do.

¹⁴ Imo-re imo genen gbaa mo, kpe kyu lii nyamese gyangbarase obono me kya tere mo yee Adam mo baa fo abere abono Mosisi gi nmarase nbara mo yela mo, lewu gi nye olon anyamese pewu so. Abono me men wora Adam-lee ilaa nyenyen ibono onan o wora Wurubuaare mo, momo kee, lewu gi dabole nye olon momo so. A' kyu Adam mo-re Kirisito obono o ba Adam gemara mo ilaa worase kesere de abara de a' kere.

¹⁵ Ilaa ibono Yesu Kirisito gi wora sa asa lii mo-gisen do mo de ilaa nyenyen ibono Adam gi wora mo i koroo de abara. Kirisito gi tansi wora ilaa don Adam. I lii fee kyu naa de Adam ilaa nyenyen mo so mo, asa sakyoo me nye lewu. Kyu naa de Yesu Kirisito-lee gitolon gebono o bo ne o kyu mo-nyoro kyee asa so mo, asa sakyoo me nye Wurubuaare kya sa omo so gewonsa dense.

¹⁶ Adam ilaa nyenyen mo i men de fee Yesu ilaa dense ibono o wora mo. Ilaa nyenyen kolon ibono Adam gi wora mo i yegge Wurubuaare gi gyi mo-nbele bun anyamese gipuee. Yesu gidense

gibono ɔ wɔra mɔ berɛ, i yɛgɛ Wurubuaarɛ gi kyu anyamesɛ ilaa nyenyɛn gikyɔ kyɛɛ mɔmɔ ne ɔ kyu mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asɛn dɔ i boran sa mɔ.

¹⁷ Nyamesɛ kolon ilaa nyenyɛn so ne lɛwu gi nyɛ nyɛ ɔlon anyamesɛ so faa. Ne Yesu Kirisito, nyamesɛ kolon kee so ne anyamesɛ mɛ nyɛ Wurubuaarɛ gi kyu mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asɛn dɔ i boran ne mɛ nyɛ mɔ asɛ gɛkyɛna ɔnan. Imɔso Wurubuaarɛ asɛ gɛkyɛna gɛbono a nyɛ lii Yesu so mɔ gi tansi don lɛwu ɔlon ɔbono nkana ɔ bo aye so mɔ.

¹⁸ Imɔso fɛɛ gɛnɔɔbono nyamesɛ kolon gi wɔra ilaa nyenyɛn gikolon ne i bun anyamesɛ pɛwu gipɛɛ faa, gɛnɛn kee ne nyamesɛ kolon gi gyi gɛsintin sa Wurubuaarɛ gikolon ne i bugi ɔkpa sa anyamesɛ pɛwu de mɛ' nyɛ Wurubuaarɛ o' kyu mɔmɔ yɛɛ mɔmɔ-asɛn dɔ i boran de mɛ' nyɛ kyɛna mɔ asɛ.

¹⁹ Fɛɛ gɛnɔɔbono nyamesɛ kolon mɛn nu Wurubuaarɛ gɛdɛ ne i yɛgɛ anyamesɛ sakyɔ mɛ bingiri ilaa nyenyɛn awɔrabo mɔ, gɛnɛn kee ne nyamesɛ kolon gi nu Wurubuaarɛ gɛdɛ ne i yɛgɛ Wurubuaarɛ gi kyu anyamesɛ sakyɔ yɛɛ mɔmɔ-asɛn dɔ i boran sa mɔ ne.

²⁰ Wurubuaarɛ gi yɛla nbara sa anyamesɛ de mɛ' nyɛ wu yɛɛ mɔmɔ-ilaa nyenyɛn giwɔra i tansi i kyɔ. To! Owi ɔbono anyamesɛ ilaa nyenyɛn giwɔra i kya nyaakyo mɔ, Wurubuaarɛ gitolon gibono ɔ kya kyu lɔrɔ mɔ-rɛ asa nsana mɔ kee gi tansi gi kya nyaakyo gi kya don mɔmɔ-ilaa nyenyɛn mɔ.

²¹ Fɛɛ gɛnɔɔbono ilaa nyenyɛn giwɔra i kya nyɛ ɔlon anyamesɛ gɛkyɛna dɔ kaaborɛ mɛ' nyɛ

lewu mɔ, genen kee ne Wurubuaare laa yege mɔ-gitolon gibono ɔ kya kyu lɔrɔ mɔ-re asa nsana mɔ gi laa nye ɔlon anyamese gekyena dɔ kaabore me' nye Wurubuaare ase gekyena. I lii fee Wurubuaare gi kyu aye ye aye-asen dɔ i boran kyu naa de aye-Wura Yesu Kirisito so.

6

Kirisito Gi Sa Aye Gekyena Pobɔɔ

¹ Ide faa mɔ, a' tɔge ye mene ne? A' tɔge ye a laa kpe a kya wɔra ilaa nyenyen de Wurubuaare gitolon gibono ɔ bo sa aye mɔ gi' nye gi kya nyaakyɔ gi kya bɔla abee?

² Kuaa! Aye-gidebi dedaa gibono gi kya yege a kya wɔra ilaa nyenyen mɔ gi ti wu'. Imɔso nne so ne a laa baa kii kyena sa ilaa nyenyen giwɔra?

³ Me gyere aye Wurubuaare sagyere mɔ, aye-re Kirisito Yesu a wɔra nyamese kolon. Imɔso fe men nyi ye aye abono pewu me gyere aye genen mɔ, i wɔra fee aye-re Kirisito Yesu kee ne n wu' mɔ-lewu mɔ?

⁴ Kyu lii aye-genen Wurubuaare sagyere obono so mɔ, i wɔra fee aye-re Kirisito a wu' ne me pule aye-re mɔ dabɔle. Imɔso genɔobono aye-se Wurubuaare gi kyu mɔ-ɔlon kyingi Kirisito lii ibuni dɔ de nyisigyɔ mɔ, i wɔra fee aye-re mɔ ne o kyingi genen de a' nye kyena gekyena pobɔɔ.

⁵ Genɔobono aye-re Kirisito a ti nye wu' dabɔle faa mɔ, genen kee ne a laa nye de aye-re mɔ a' kyingi kyena gekyena pobɔɔ dabɔle ne.

⁶ A nyi ye ibono me da Kirisito ananbi mada de oyii mɔ mɔ, i wɔra fee aye-gidebi dedaa mɔ

kee ne me da ananbi genen, ne genen gidebi dedaa mo olon obono nkana o kya yegε a kya wora ilaa nyenyen mo kee i ta. I ba genen mo, an baa wora nbide sa ilaa nyenyen giwora.

⁷ I lii fee isa obono o wu' mo, o nye mo-nyoro lii ilaa nyenyen giwora do.

⁸ Aye-re Kirisito a wu' dabole faa mo, a soo gyi yee aye-re mo kee a laa kyena dabole.

⁹ A nyi yee genobono Wurubuaare gi kyingi Kirisito lii ibuni do faa mo, Kirisito man baa kii wu'. Lewu men baa o bo olon oko mo so.

¹⁰ Lewu obono o wu' mo, o wu' daa gikolon de o' nye gyi ilaa nyenyen giwora so gekpaa. Gekyena poboro gebono o nye o te faa mo, o te sa daa Wurubuaare.

¹¹ Imoso feye kee fe' kyu feye-nyoro yee feye-gidebi dedaa gibono gi kya yegε fe kya wora ilaa nyenyen mo gi wu' kee, ne fe san fe te sa daa Wurubuaare kyu naa de feye-re Kirisito Yesu ginyamese kolon mo so.

¹² Feη' baa yegε ilaa nyenyen giwora i' nye olon feye-nyoro do. Feye-nyoro gi laa baa wu' gekaako daa. Feη sa fe' kyule yee nmo-gelaare ilaa ne i' gyi feye-amu.

¹³ Feη baa kyu feye-nyoro geteeko kyu sa ilaa nyenyen giwora de fe' wora ilaa nyenyen. Fe' kyu feye-nyoro fue sa Wurubuaare fee asa abono fe kyingi lii ibuni do baa nye gekyena poboro mo. Fe' kyu feye-nyoro geten kamaase kyu sa Wurubuaare de i' yegε fe' gyi gesintin sa mo.

¹⁴ Fe kya wora genen mo, ilaa nyenyen giwora i man baa nye olon feye so. I lii fee in baa i gye Wurubuaare nbara mo ne n baa gi de feye. I gye

daa Wurubuaare gitolon gibono ɔ kya kyu lɔɔ mɔ-re asa nsana mɔ ne n san gi de feye.

Fɛ' Wɔra Feye-Nyoro Fɛɛ Nbide Sa Ilaa Densɛ Giwɔra

¹⁵ Ibono in baa i gye Wurubuaare nbara so ne a nye aye-re mɔ nsana i lɔɔ, ne i gye mɔ-gitolon so faa mɔ, a' tɔge yee a laa san wɔra ilaa nyenyen a kya kpe a kya ba? Wurubuaare ɔ' kpare fue!

¹⁶ Nengyene fe kyu feye-nyoro sa ɔko fe kya nu mɔ-gede mɔ, fe men nyi yee fe gye nbide sa kaase mɔ ne? Nengyene fɛɛ fe kyu feye-nyoro kyu sa ilaa nyenyen giwɔra mɔ, i laa yegɛ fe laa fue feye-lewu gemara. Ne fe kyu feye-nyoro sa Wurubuaare fe kya nu mɔ ase mɔ, i laa yegɛ fe laa nye gyi gesintin.

¹⁷ Afaala a gye Wurubuaare-leɛ. I kya nyiile yee nkana fe gye daa nbide sa ilaa nyenyen giwɔra. Ide kon bere, ɔ yegɛ asa me baa nyiile feye Yesu ilaa ne fe san fe kya gyi imɔ so lii feye-asen dɔ.

¹⁸ Fe nye feye-nyoro lii ilaa nyenyen giwɔra dɔ ne. Fe san fe gye nbide sa daa gesintin gigyi.

¹⁹ Ne wu yee i bo lon sa aye anyamese de a' nu Wurubuaare ilaa gese. Imoso ne ne kyu kesere de anyamese gekyena dɔ ilaa mɔ. Owi ɔko dɔ mɔ, nkana fe de feye-nyoro nten kpei-kpei fe kya wɔra ilaayan de ilaa nyenyen-ana ibono i kpe i kya nyaakyo i kya too mɔ. Ide kon bere, fe' kyu feye-nyoro nten kpei-kpei sa gesintin gigyi de feye-asen dɔ a' nye lɔɔ fuuli too.

²⁰ Owi ɔbono fe gye nbide sa ilaa nyenyen giwɔra mɔ, gesintin gigyi in fe feye-giso.

²¹ Ilaa nyenyen ibono fe wɔra genen owi ɔbono dɔ mɔ, mene agyan ne fe nye lii imɔ dɔ? In gye ide kon fe kya nyingi imɔ mɔ, i kya wɔra feye ipeeli? Nkana imɔ-laalaaloge mɔ, i laa yege fe laa fue feye-lewu gemara.

²² Npere bere, Wurubuaare gi mɔlege feye lii ilaa nyenyen giwɔra dɔ, ne fe bingiri mɔ-lɛɛ nbide. Ide kon ne fe kya nye agyan. Agyan mɔ ne n gye yeɛ Wurubuaare kya lɔɔ feye de feye-asen dɔ a' lɔɔ fuuli too. Ne laalaaloge mɔ, fe laa nye kyena mɔ ase gekpaa-gekpaa.

²³ I lii feɛ agyan abono nyamese laa nye lii mɔ-ila a nyenyen giwɔra dɔ mɔ ne n gye ɔ laa fue mɔ-lewu gemara. Ilaa kyese ibono Wurubuaare kya kyee nyamese kyu naa de aye-Wura Kirisito Yesu so mɔ bere, ne n gye ɔ laa nye Wurubuaare ase gekyena gekpaa.

7

A' Kyu Nbara Ilaa Kyu Kɛsere De Gɛdena Ilaa

¹ Me-nanboana Yesu asonbo, feye abono fe nyi Wurubuaare nbara mɔ ne n kya tɔge ilaa ide mi-i sa. Ilaa ibono n kya laare n' tɔge mɔ ne n gye yeɛ owi ɔbono nyamese san ɔ te de ansi mɔ ne i kaabore o' gyi Wurubuaare nbara mɔ so.

² I de daa feɛ gɛdena. Nengyene ɔkyii gi dena mɔ, nbara gi kya nminde mɔ ibono mɔ-kuli ne ɔ laa sii de kaabore mɔ-kuli mɔ o' wu' pɛi de ɔ' lɔɔ nye ɔkpa kii dena ɔnyen banban.

³ Owi ɔbono mɔ-kuli mɔ san ɔ te de ansi ne ɔ kpaa dena ɔnyen banban geteeko mɔ, ɔ lii mɔ-kuli gemara ne. Nengyene mɔ-kuli mɔ gi

wu' berε mɔ, san kyu lii genen owi ɔbono kyu kyon mɔ, ɔ nye mɔ-nyoro lii genen gedena nbara nbono dɔ. Nfono mɔ, nengyene ɔ kya laare mɔ, ɔ laa taale kii dena ɔnyen banban kon. In gye yeε ɔ lii mɔ-kuli gemara ne.

⁴ Me-nanboana Yesu asonbo, genen kee ne fe nye feye-nyoro lii Wurubuaare nbara mɔ dɔ ne. I lii fee kyu naa de Kirisito lewu mɔ so mɔ, feye kee fe wu' lii Wurubuaare nbara mɔ-leε gekyena mɔ dɔ. Npere mɔ, i wɔra fee fe nye okuli pobɔɔ fe dena ne. Mɔ ne n gye Kirisito. Wurubuaare gi kyingi mɔ lii ibuni dɔ sa aye de aye-re mɔ ginyamesε kolon mɔ so mɔ, a' nye wɔra ilaa ibono i laa gyi Wurubuaare ginsi fee genɔɔbono oyii kya sɔɔɔ abi mɔ.

⁵ Owi ɔbono a san a naa de anyamesε-leε ɔlon mɔ, nbara mɔ gi kya yege aye-ɔbole kya kyɔɔle ilaa nyenyen giwɔra so. Genen ne nkana ilaa nyenyen giwɔra i kya nye ɔkpa wɔra gesun aye-nyoro dɔ ne i kya yege a' wɔra ilaa ibono i laa yege a laa fue aye-lewu gemara.

⁶ Ide kon berε, i wɔra fee a wu' lii nbara mɔ gekyena dɔ. Imɔso a nye aye-nyoro lii nmɔ dɔ, ne a san nye ɔkpa pobɔɔ a kya son Wurubuaare. In baa i gye dedaa nbara nbono me ηmarase yela mɔ so ne a laa gyi. Wurubuaare Oduduu mɔ ne n san ɔ kya nyiile aye genɔɔbono a laa son Wurubuaare mɔ.

Nbara Mɔ Gi Nyiile Anyamesε Ilaa Ibono I Gye Ilaa Nyenyen Mɔ

⁷ Mensε ne a laa san tɔge ne? A' tɔge yeε Wurubuaare nbara mɔ, mɔ, gi gye ilaa nyenyen

abɛɛ? Kuaa! Naafɔ i mɛɲ gyɛ Wurubuaarɛ nbara mɔ so mɔ, nkana n tɛ faa, maɲ bii ilaa ibono i gyɛ ilaa nyenyɛn mɔ. Fɛɛ nbara mɔ gi mɛɲ tɔgɛ yɛɛ, “Gɛɲ sa fo' yɛgɛ fo-ansi a pɛɛɛ ɔko-ilaa so” mɔ, maɲ bii yɛɛ onsipara gyɛ ilaa nyenyɛn.

⁸ Ilaa nyenyɛn i naa de nbara ndɛ so ne i nyɛ ɔkpa i kya yɛgɛ me-ɔbolɛ kya kyɔɔlɛ ilaa nyenyɛn kpɛi-kpɛi giwɔra so. Ne fɛɛ nbara giɲ bo no mɔ, nkana ilaa nyenyɛn i maɲ nyɛ genen ɔkpa ɔbono.

⁹ Aberɛ abono mɛɲ nyi Wurubuaarɛ nbara mɔ mɔ, me-gisen gi tɛ me gɛten kolon Wurubuaarɛ asɛ. Owi ɔbono nɛ san baa bii ilaa ibono Wurubuaarɛ nbara mɔ gi kya nyiile mɔ, nfono ne nɛ wu yɛɛ ilaa nyenyɛn giwɔra ne n' tɛ n sa,

¹⁰ ne i kya kpɛɛ me daa lɛwu nyɔsɛ dɔ. Imɔso nbara nbono Wurubuaarɛ gi yɛla yɛɛ nkana gi' kpaa me de n' nyɛ mɔ asɛ gɛkyɛna mɔ, ne n san yɛgɛ genen gɛkyɛna gɛbono gɛ lii me-gibaa.

¹¹ I lii fɛɛ ilaa nyenyɛn i naa de Wurubuaarɛ nbara mɔ so pɛnɛ me, ne nɛ wɔra ilaa nyenyɛn. Nɛ wɔra ilaa nyenyɛn mɔ, i yɛgɛ Wurubuaarɛ gi naa de mɔ-nbara mɔ so bun me gipueɛ, ne nɛ wɔra fɛɛ nɛ wu' n naa.

¹² Imɔ-rɛ imɔ genen gbaa mɔ, a nyi yɛɛ Wurubuaarɛ gbaa-gbaa ne n yɛla genen nbara ndɛ sa aye. Ilaa kamaasɛ ibono ɔ ka sa aye yɛɛ a' wɔra mɔ, i kyɛna, ne i boran. Ilaa nyenyɛn iko iɲ bo imɔ dɔ.

¹³ Mɔ, i laa nyiile yɛɛ ilaa ibono i boran mɔ ne n kii yɛgɛ nɛ wɔra fɛɛ nɛ wu' n naa faa abɛɛ? Kuaa! I gyɛ daa ilaa nyenyɛn giwɔra ne n naa de Wurubuaarɛ nbara nbono gi gyɛ ilaa densɛ mɔ so ne i yɛgɛ me-ɔkyɛnaten Wurubuaarɛ asɛ mɔ

gi lii me-gibaa genen. Genen ne n kya yege ne asa me kya nye bii genobono ilaa nyenyen i de mo. Wurubuaare nbara mo gi gye ilaa dense so mo, ilaa nyenyen giwora i kya lii gewi ne okamaase kya nye wu yee in tansi i boran baa pii faa.

Ilaa Nyenyen Giwora I Kyu Me Wora Imo-Gebide

¹⁴ A nyi yee Wurubuaare nbara mo gi gye Wurubuaare Oduduu mo ilaa. Mi-i me mo, n gye daa nyamese oyuduu, men bo olon oko me-gibaa so. Imoso ne ilaa nyenyen giwora i nye kyu me wora imo-gebide faa.

¹⁵ Men kya nu ilaa ibono n kya wora mo gese. Fo laa kere mo, ilaa ibono n kya kyo mo, imo ne n' kya wora. Men kya wora ilaa ibono i gye me-gelaare mo.

¹⁶ Fee ne bii yee ilaa ibono ne wora faa in boran mo, i kya nyiile yee ne kyule yee Wurubuaare nbara mo gi boran ne.

¹⁷ Genobono i de faa, i men gye me gbaa-gbaa ne n kya wora imo. I tansi i gye daa ilaa nyenyen gewonsa gebono ge bo me do mo ne n kya yege me n kya wora imo genen.

¹⁸ N nyi yee me-gibaa so mo, men bo lon de n' taale wora ilaa dense iko. I lii fee nkana i gye me-gelaare yee n' wora ilaa ibono i boran mo. Men kii mi-i taale.

¹⁹ Ilaa dense ibono i gye me-gelaare mo, men kya wora imo ibono. Ilaa nyenyen ibono nkana i men gye me-gelaare mo, imo ne n' kya wora.

²⁰ Ibono n kya wora ilaa ibono i men gye me-gelaare mo, in baa i gye me ne n kya wora imo.

Ilaa nyenyen gewonsa gebono ge bo me do mo ne n kya yege n kya wora imo genen.

²¹ Ne wu yee owi kamaase mo genen ne i kya ba ne. N kya laare n' wora ilaa dense mo, ilaa nyenyen ne n kya wora gesun me do.

²² Nkana me-oduduu de me-gewonsa do mo, Wurubuaare nbara mo gi kya da me obole gikyo.

²³ N kya kere me-nyoro do mo mo, n kya wu yee ilaa iko i kya ko de nbara nbono me-nwonsa gi kya nyiile me yee gi boran mo. I wora fee ilaa nyenyen ibono i kya wora gesun me-nyoro do mo ne n nminde me ne men kya nye me-nyoro genen.

²⁴ Me-ilaa i bo ayen. Ane ne nan molege me lii me-nyoro gibi gibono gi kya mo me faa do ne?

²⁵ N kya faala Wurubuaare yee kyu naa de aye-Wura Yesu Kirisito so mo, o laa molege me!

Fee genobono ne toge kyon mo, me-gewonsa do mo, i kya wora me yee n' wora gebide sa Wurubuaare nbara mo. I san genobono nan lee wora me-gibaa so mo, men kii mi-i taale. I yege ne san bingiri gebide sa daa ilaa nyenyen giwora.

8

Wurubuaare Oduduu Mo Olon Gi Yege Ne Nye Me-Nyoro

¹ Imoso ide kon Wurubuaare man baa bun asa abono momo-re Kirisito Yesu me wora nyamese kolon mo gipuee.

² I lii fee Wurubuaare Oduduu mo olon kya yege nyamese kya nye Wurubuaare ase gekyena onan kyu naa de mo-re Kirisito Yesu ginyamese

kolon mɔ so. Genen ɔlon ɔbono so ne a nye aye-nyoro faa. Imɔso ilaa nyenyen ɔlon ɔbono nkana i kya nye aye so mɔ i maŋ baa nye lɛɛ Wurubuaare ase gɛkyena ɔnan mɔ lii aye-abaa dɔ.

³ Wurubuaare gbaa-gbaa ne n wɔra ilaa ibono nkana mɔ-nbara mɔ gi mɛŋ taale wɔra sa aye mɔ. I kya nyiile yɛɛ kyu lii aye anyamese-lɛɛ oyuduu mɔ so mɔ, nkana aŋ bo lon de a' gyi mɔ-nbara mɔ so. Imɔso genɔɔbono Wurubuaare gi san wɔra imɔ mɔ ne n gye yɛɛ o sun mɔ gbaa-gbaa mɔ-bi ne ɔ ba gɛsinkpan so baa wɔra nyamese fɛɛ aye-oyuduu. Ilaa nyenyen giwɔra i kya naa de anyamese-lɛɛ oyuduu so wɔra imɔ-gɛsun. Imɔso Wurubuaare gi naa de mɔ-bi mɔ ginyamese oyuduu mɔ so kyu bun ilaa nyenyen giwɔra gipueɛ.

⁴ Wurubuaare gi wɔra genen daa de a' nye taale wɔra ilaa dense kamaase ibono mɔ-nbara gi kya nyiile aye yɛɛ a' wɔra mɔ. Aye abono n dare mɔ ne n gye abono aŋ baa a naa de anyamese-lɛɛ ɔlon so ne a san a naa daa de Wurubuaare Oduduu mɔ ɔlon mɔ dɔ mɔ.

⁵ Abono mɛ naa de anyamese-lɛɛ ɔlon mɔ so mɔ, mɛ kya kyu mɔmɔ-nwɔnsa kyu gyan daa anyamese-lɛɛ ilaa wole so. Abono, mɔ, mɛ naa de Wurubuaare Oduduu mɔ ɔlon mɔ so mɔ, mɔmɔ bere, mɛ kya kyu mɔmɔ-nwɔnsa gyan daa Wurubuaare Oduduu mɔ ilaa so.

⁶ Nengyene fo ɔko fo kyu fo-gewɔnsa kyu gyan anyamese-lɛɛ ilaa wole so mɔ, i laa yege fo laa fue fo-lɛwu gemara. Fo kyu fo-gewɔnsa kyu gyan Wurubuaare Oduduu mɔ ilaa so bere mɔ, i laa

yεge fo laa nye gisen yuuli de Wurubuaare ase gεkyena ɔnan.

⁷ I kya nyiile yεε fo ɔbono fo-gewɔnsa ge gyan anyamese-lεε ilaa wolε so mɔ, fo genen gewɔnsa gebono so mɔ, fo-re Wurubuaare fe maŋ loo. Fo maŋ gyi mɔ-nbara mɔ so, ne gesintin mɔ fo maŋ taale kee.

⁸ Genen kee ne abono mε naa de anyamese-lεε ɔlon so mɔ, mε maŋ taale gyi Wurubuaare ginsi.

⁹ Feye bere, nengyene i gye gesintin yεε Wurubuaare Oduduu mɔ te feye dɔ mɔ, feŋ baa fe naa de anyamese-lεε ɔlon so ne. Wurubuaare Oduduu mɔ ne n san ɔ de feye ɔ naa. Fo ɔbono Kirisito Oduduu mɔ meŋ te fo dɔ mɔ, foŋ gye Kirisito isa ne.

¹⁰ Fo ɔbono fo ti nye Kirisito te fo dɔ mɔ, i bo no yεε lewu de sa fo-nyoro gibi mɔ fεε genɔɔbono ɔ de sa aye anyamese pɛwu kyu lii ilaa nyenyen giwɔra so mɔ. Imɔ genen gbaa mɔ, bii yεε fo ti fo bo Wurubuaare ase gεkyena ɔnan ne. I lii fεε Wurubuaare gi kyu fo yεε fo-gisen dɔ i boran sa mɔ.

¹¹ Nengyene i gye gesintin yεε Wurubuaare ɔbono o kyingi Kirisito Yesu lii ibuni dɔ mɔ Oduduu mɔ te fo dɔ mɔ, genen Wurubuaare kolon ɔbono ɔ wolaa kyingi Yesu mɔ laa kyingi fo-nyoro gibi mɔ kee lii ibuni dɔ. Mɔ-Oduduu te fo dɔ daa ne ɔ laa naa de mɔ so kyu kyingi fo.

¹² Me-nanboana Yesu asonbo, ilaa ibono ne tɔge faa pɛwu so mɔ, iŋ kaabore a' baa naa de aye-anyamese lεε ɔlon mɔ so.

¹³ Fo ɔbono bere, fo laa naa de anyamese-lεε ɔlon so mɔ, Wurubuaare ase gεkyena mɔ

ge laa lii fo-gibaa. Fo obono, mɔ, kyu naa de Wurubuaare Oduduu mɔ so ne fo kya kine ilaa nyenyen ibono fo-nyoro gibi gi kya laare fo' wɔra mɔ, fo laa nye Wurubuaare ase gekyena.

¹⁴ I kya nyiile yee asa abono pewu me kya buu Wurubuaare Oduduu mɔ okpa obono o kya nyiile mɔmɔ mɔ, mɔmɔ ne n gye Wurubuaare mɔ-biana gesintin.

¹⁵ Feye abono fe kyu feye-nyoro kyu too Yesu so mɔ, Oduduu obono fe nye lii Wurubuaare ase mɔ man yegge fe' kii wɔra afuubo fee nbide nbono gi sele nmɔ-wuraana mɔ. Wurubuaare Oduduu obono fe nye mɔ gi yegge feye-re Wurubuaare fe wɔra fee ose mɔ-re mɔ-biana. Genen Oduduu obono ne n kya yegge ne a kya taale tere Wurubuaare yee, "N-se, n-se!" mɔ.

¹⁶ Wurubuaare Oduduu mɔ kya tonge sa aye aye-asen do de a' bii yee gesintin a gye Wurubuaare mɔ-biana.

¹⁷ Wurubuaare Oduduu mɔ kya yegge a kya bii kee yee ilaa ibono o laa kyu sa mɔ-bi Kirisito mɔ, o laa yegge aye-re mɔ a' dabole de a' nye genen ilaa ibono. Pɛi de a' loo nye genen ilaa ibono mɔ, i gye ibono a laa wu awɔɔfoɔ fee Kirisito-lee mɔ onan de gemara mɔ, a' nye mɔ-nyisigyɛ mɔ onan kee.

Wurubuaare Laa Yegge A Laa Baa Nye Nyisigyɛ

¹⁸ Ne kere pewu faa mɔ, gekyena gede do awɔɔfoɔ abono a kya wu mɔ, a man taa fo nyisigyɛ obono Wurubuaare laa baa sa aye gɛkaako mɔ ba-a pi-i.

¹⁹ Genen nyisigyɛ baare so mɔ, i kya da ilaa ibono pewu Wurubuaare gi lee mɔ kpa-kpa yee

Wurubuaare ɔ' lɛɛ asa abono mɛ gyɛ mɔ-biana mɔ gɛwi nyiile.

²⁰ Nperɛ berɛ mɔ, ɔ yɛgɛ mɔ-ilaa lɛɛɛɛ kamaasɛ i kya kpon. I mɛɲ kya lii imɔ gbaa-gbaa asɛ yɛɛ nkana i' kpon genen. I lii daa mɔ asɛ. Mɔ-ansi a gyan ilaa iko so.

²¹ I lii fɛɛ gɛkaabono ɔ laa yɛgɛ mɔ-biana mɛ' nyɛ mɔmɔ-nyoro lii awɔɔɔɔɔ dɔ de mɛ' nyɛ nyisigyɛ mɔ, ɔ laa yɛgɛ mɔ-ilaa lɛɛɛɛ pɛwu kee i' nyɛ imɔ-nyoro de in baa wu' gyɔ de imɔ kee i' nyɛ nyisigyɛ.

²² A nyi yɛɛ ilaa kamaasɛ ibono Wurubuaare gi lɛɛ mɔ, i kya yiyɛɛ baa lii de ndɛ, fɛɛ genɔɔbono gɛdun gɛ kya tu ɔkyii ne ɔ kya yiyɛɛ mɔ.

²³ Dabɔlɛ aye abono Wurubuaare gi kyu mɔ-Oduduu mɔ kyu kyɛɛ aye mɔ gbaa a kya yiyɛɛ. Wurubuaare Oduduu mɔ ne ɔ daa gikyu sa aye de i' lɛɛ nyiile aye yɛɛ a laa nyɛ gɛkaako-lɛɛ nyisigyɛ kee. A san a tɛ a gyoo daa gɛkaabono Wurubuaare laa yɛgɛ i' lii gɛwi yɛɛ aye ne o kyu yɛɛ a' wɔra mɔ-biana gesintin mɔ. I lii fɛɛ ɔ laa yɛgɛ aye-nyoro gibi mɔ gi' kyingi de gi' nyɛ nyisigyɛ.

²⁴ Genɔɔbono Wurubuaare gi mɔlɛgɛ aye ne o kyu aye yɛɛ a gyɛ mɔ-biana mɔ, i yɛgɛ aye-ansi a gyan ilaa ibono ɔ laa kii wɔra sa aye gɛkaako mɔ so. Naafɔ a ti nyɛ ibono aye-ansi a gyan imɔ so mɔ, nkana in baa tiri yɛɛ a' baa kii kerɛ imɔ-ɔkpa. Anɛ ne nan kii kyena kerɛ ilaa ibono ɔ ti ɔ kya wu mɔ ɔkpa?

²⁵ Genɔɔbono i dɛ faa, aye-ansi a gyan ilaa densɛ ibono a mɛɲ ti wu kerɛ mɔ so, ne a nyɛ gisen a tɛ a gyoo imɔ kaabore i' baa yii aye-gibaa.

²⁶ Wurubuaare Oduduu mɔ kee kya kpaa aye ibono an bo lon mɔ so. A meɲ nyi gedalaa fɛɛ genɔɔbono i kaabore a' dalaa mɔ. Imɔso Wurubuaare Oduduu mɔ gbaa-gbaa ne n kya dalaa ɔ kya kole Wurubuaare ɔ kya kpaa aye. ɔ kya dalaa mɔ, ɔ kya songa foo-foo, ibono nyamese maɲ bii imɔ-atɔgebi.

²⁷ Wurubuaare ɔbono o nyi nyamese gisen dɔ ilaa mɔ bere kya bii ilaa ibono Wurubuaare Oduduu mɔ dare mɔ. I kya nyiile yɛɛ Wurubuaare Oduduu mɔ kya dalaa kole ilaa sa aye abono Wurubuaare gi lɔrɔ aye yela sa mɔ-nyoro mɔ, ɔ kya dalaa daa naa de Wurubuaare gelaare so.

²⁸ Fɛɛ genɔɔbono a nyi mɔ, ilaa kamaase ibono i kya ba mɔ, Wurubuaare kya kyu imɔ pɛwu wɔra gesun de i' bara ilaa dense sa abono me kya laare mɔ-ilaa mɔ. Mɔmɔ ne n gye abono ɔ tɔge ɔmɔ yɛɛ me' kyu mɔmɔ-nyoro sa mɔ genɔɔbono i laa nye kyena de mɔ-gewɔnsa gebono ɔ wolaa sa yela mɔ.

²⁹ I kya nyiile yɛɛ pei de ɔ' lɛɛ ilaa kamaase mɔ, ɔ wolaa bii asa ako, ne genen asa abono ne ɔ tɔge yela yɛɛ me laa baa wɔra fɛɛ mɔ-bi mɔ ɔnan de mɔ-bi mɔ, mɔ, ɔ' wɔra ɔdaa sa asa sakyɔ.

³⁰ Imɔso mɔmɔ abono Wurubuaare gi wolaa tɔge yela yɛɛ me laa wɔra fɛɛ mɔ-bi mɔ mɔ, mɔmɔ kee ne ɔ tɔge yɛɛ me' kyu mɔmɔ-nyoro sa mɔ. Abono ɔ tɔge ɔmɔ genen mɔ, mɔmɔ kee ne o kyu yɛɛ mɔmɔ-gisen dɔ i boran sa mɔ. Abono o kyu ɔmɔ genen mɔ, mɔmɔ kee ne ɔ laa kyu mɔ-nyisigyɪ mɔ sa.

Wurubuaare Gi Tansi Laare Aye-Ilaa Kyu Naa De Yesu So

³¹ To! A tɔge genen ilaa ide faa mɔ, mene ne n baa san? Nengyene Wurubuaare yeɛ aye-gemara mɔ, ane ne nan taale ko de aye?

³² Wurubuaare men kine yeɛ ɔ man kyuu mɔ-bi gbaa-gbaa kyuu sa de o' wu' sa aye pɛwu faa mɔ, fe men nyi yeɛ ɔ laa bugi mɔ-gisen kyuu ilaa dense kamaase kee kyuu boɔla aye?

³³ Aye abono Wurubuaare gi lee gibaa yii yeɛ ɔ laa lɔɔ aye yela sa mɔ-nyoro mɔ, ane ne nan taale tɔge yeɛ a bo ilaa nyenyen? Wurubuaare gbaa-gbaa ne n ti nye kyuu aye yeɛ aye-asen do i boran faa mɔ,

³⁴ ane ne nan baa bun aye gipueɛ? Kirisito Yesu abee? Mɔ ne n wu' sa aye, ne o kyingi lii ibuni do sa aye. ɔ te Wurubuaare gibaa gyise so ɔ kya gyi gɛwura, ne mɔ kee ne n gye obono ɔ kya de Wurubuaare gisere ɔ kya sa aye.

³⁵ Mene ne nan tu aye ne Yesu Kirisito man baa laare aye-ilaa? Geiyee abee awɔɔɔ abee me laa ka aye-ansi, abee akon, abee ayen, abee gensipere, abee asa me laa mɔɔ aye daa, fe nyi yeɛ imɔ ide do iko i laa taale yege Yesu on baa laare aye-ilaa?

³⁶ Me nmarase ilaa ide onan yela Wurubuaare agyebi mɔ do yeɛ,

“Wurubuaare, fo so mɔ, owi kamaase do mɔ asa me kpe ma-a laare aye-imooten daa.

Imɔso a de daa fee isande ibono me tɔge yela yeɛ me laa mɔɔ mɔ.”

³⁷ Imo ide pewu do mo, a nyi yee Kirisito kya laare aye-ilaa. Kyu naa de mo so ne a kya ko lii imo ikamaase do.

³⁸ N tansi n nyi me-gisen do yee sei-sei man taale yee Yesu on baa laare aye-ilaa. Lewu-o, nkpa-o, Wurubuaare do isoo-o, ilaa ibonoana pewu i kya nye on anyamese so mo-o, ilaa ibono i laa ba nde-nde daa-o, oke abee okaamara ilaa daa-o,

³⁹ i bo daa gesinkpan gese-o, i bo soso daa-o, abee Wurubuaare ilaa laese sense ibono i san mo pewu mo daa-o, imo iko-re iko i man taale yee Wurubuaare on baa laare aye-ilaa. O laa kpe o kya laare aye-ilaa kyu naa de aye-Wura Kirisito Yesu so.

9

Wurubuaare Gi Lee Yii Mo-Ade Isirale Awura Mo

¹ Kyu lii me-re Kirisito ginyamese kolon mo so mo, n nyi yee ilaa ibono nan baa toge faa i gye gesintin. Men kya kee abon. Wurubuaare Oduduu mo kee kya yee n' bii me-gisen do yee i gye gesintin.

²⁻³ Ibono me-ade Isirale awura men kyule ka gyan Kirisito so de me' nye Wurubuaare amolege so mo, momo-ilaa i tansi i bo me ayen, ne me-gisen gi kya dee me owi kamaase do momo so. Nafo i laa sa de i' kyu me kyu kyare momo de me' nye Wurubuaare amolege mo mo, nkana nan kyule yee Wurubuaare o' toge nno wora me de o' kyade me-lee owole fue lii Kirisito ade do de i' kyu momo kyu yii me-giyaa. I kya nyiile yee me-re momo a gye daa nkalan kolon.

⁴ Isirale awura ne Wurubuaare gi lee yii yee me' wɔra mɔ-asonbo. Mɔmɔ kee ne ɔ lee mɔ-nyisigyi mɔ gewi nyiile. Ɔ yee mɔ-re mɔmɔ me wɔra genɔ gikpadɔ gifonɛɛ, ne mɔmɔ-abaa dɔ ne ɔ kyu mɔ-nbara mɔ kyu wɔra. O nyiile mɔmɔ genɔɔbono me' kyu son mɔ mɔ. Ɔ ka ilaa dense yela sa mɔmɔ.

⁵ Mɔmɔ-adedaaɔo gyangbarase me wɔra asa gbaa'gbaa Wurubuaare ase. Mɔmɔ-ɔpaa dɔ ne me koroge ɔbono ɔ kya yee asa me' nye Wurubuaare ase gekyena mɔ. Ɔ gye Wurubuaare ɔbono ɔ kya gyi gewura ilaa kamaase so. Ayenbi a' wɔra mɔ-lee gekpaa-gekpaa. I' ba genen.

In Gyɛ Aberaham Ɔpaa Dɔ Awura Pɛwu Ne N Gyɛ

Mɔ-Anaanabi Gesintin

⁶ To! Imɔso Wurubuaare man baa wɔra ilaa ibono ɔ ka yela sa Isirale awura mɔ? Ɔ laa wɔra! In gyɛ mɔmɔ pɛwu bere ne ɔ laa wɔra imɔ sa. I lii fɛɛ i men gyɛ Isirale anaanabi mɔ pɛwu ne n gyɛ Isirale awura gesintin.

⁷ I men gyɛ Aberaham ɔpaa dɔ pɛwu kee ne n gyɛ mɔ-anaanabi gesintin. I lii fɛɛ Wurubuaare gi tɔge sa Aberaham yee,

“Kyu naa de fo-bi Ayisiki so ne fo laa nye anaana de anaana-anaana-ana abono ne ka yela sa fo mɔ.”

⁸ Agyɛbi ade gɛsɛ ne n gyɛ yee Wurubuaare men kale nbii nbono Aberaham gi koroge mɔ pɛwu yee me gyɛ mɔ Wurubuaare mɔ-biana gesintin. Nbi nbono Wurubuaare gi wolaa ka yela sa

Aberaham mɔ wɔɛ ne Wurubuaare gi kyu yɛɛ mɛ gye Aberaham mɔ-biana gesintin.

⁹ Wurubuaare genɔ dɔ agyɛbi abono o ka yela sa Aberaham mɔ ne n gye yɛɛ,

“Gɛsi gɛko fafaanan aberɛ n' baa kii ba mɔ,
fo-ka Sara dɛ gɛbii nyenseɛ.”

¹⁰ In gye imɔ idɛ wɔɛ. Genen gɛbii nyenseɛ mɔ ne n gye aye-naana Ayisiki. Aye-naana Ayisiki baare gi kyu ɔkyii, mɛ kya tɛɛ mɔ yɛɛ Rebeka. Rebeka gi korogɛ ataana sa mɔ. Mɛ gye anyen. Yɛgɛ nbii mɔ gi dabɔɛ gi gye onyi kolon ɔsɛ kolon faa mɔ,

¹¹⁻¹² owi ɔbono gi san gi bo mɔmɔ-nyi ɔtɔ dɔ mɔ, Wurubuaare gi tɔgɛ sa mɔmɔ-nyi yɛɛ,

“Fo-nbii mɔ dɔ mɔ, ɔbelɛnsɛ mɔ laa kisee son ɔpii mɔ.”

Genen aberɛ abono pɛwu mɔ, nbii ndɛ gin ti lii gifuli de gi' wɔra ilaa dɛnsɛ abɛɛ ilaa nyenyɛn. Wurubuaare gi tɔgɛ genen ilaa idɛ sa onyi mɔ de i' lɛɛ nyiile yɛɛ ɔ kya lɛɛ yii asa genɔɔbono i laa kyena de mɔ-gɛwɔnsa gɛbono ɔ wolaa sa yela mɔ. In gye asa ilaa wɔrasɛ so; Wurubuaare ne n kya tɔgɛ yɛɛ ɔ lɛɛ yii isa daa ne i kya ba genen.

¹³ Mɛ nmarasɛ Wurubuaare agyɛbi ako kyu lii nbii ndɛ so yela yɛɛ,

“Nɛ laare Gyeekɔpo ilaa. Isawu berɛ nɛ kyo mɔ.”

Wurubuaare Kya Wɔra Ilaa Imɔ-ɔkpa So

¹⁴ Imɔ idɛ faa mɔ, nne ne a laa tɔgɛ ne? A' tɔgɛ yɛɛ Wurubuaare mɛn kya wɔra mɔ-ilaa imɔ-ɔkpa so abɛɛ? I mɛn gye genen.

¹⁵ I dɛ daa fɛɛ genɔɔbono Wurubuaare gi tɔgɛ sa Mosisi mɔ. Wurubuaare gi tɔgɛ sa mɔ yɛɛ,

“Ɔbono n kya laare n' su mɔ gitolon mɔ, mɔ ne nan su gitolon,
ne isa ɔbono mɔ-ilaa i bo me ayen ne i gye me-gelaare yee n' kpaɔ mɔ mɔ, mɔ ne nan kpaɔ.”

¹⁶ Imɔso i maŋ gye nyamese gelaare ilaa abee mɔ-ilaa worase so ne Wurubuaare kya kere de ɔ' kpaɔ mɔ. I kya lii daa Wurubuaare ɔbono ɔ kya su asa gitolon mɔ ase.

¹⁷ Wurubuaare agyebi dɔ mɔ me ηmarase ilaa ibono Wurubuaare gi tɔge sa Igyipiti wura ɔko yee,

“Me ne n yege fo' gyi gewura.

Nan yege ilaa ibono i laa tu fo mɔ

i' lee me-ɔlon gewi nyiile asa

de me' lee me-ginyen gesinkpan so geten kamaase.”

¹⁸ Imɔso asa abono Wurubuaare gi tɔge yee ɔ laa su mɔmɔ gitolon mɔ, mɔmɔ ne ɔ kya su gitolon, ne abono ɔ tɔge yee me' wɔra gisoɔlon mɔ, mɔmɔ ne nan wɔra gisoɔlon.

Fo Laa Sɔɔ Akyɔɔle De Wurubuaare?

¹⁹ Feye dɔ ɔko laa taase me yee, “Ne genen ne i de bere mɔ, nne so ne Wurubuaare laa baa tɔge yee a bo ilaa nyenyen? I lii fee ane ne n bo no ɔ laa taale kine Wurubuaare gelaare?”

²⁰ N' kisee taase kaase mɔ kee yee, “Fo nyamese fo ne n gye ane, fo laa sɔɔ akyɔɔle de Wurubuaare?” Gelɔbi ge maŋ taale taase gemɔ-ɔpɔɔbo yee, “Mene n wɔra ne fo pɔɔ me genen?”

21 Ɔpɔrɔbo mɔ bo ɔkpa gɛbɔlɛ mɔ so de ɔ' taalɛ yɛ gɛmɔ-gisodoo kolon dɔ de ɔ' kyu gibaafon kyu pɔrɔ ilaa ibono mɛ kya kyu gyi nkɛ belɛ mɔ de ɔ' kyu gibaafon nyɔsɛ mɔ kyu pɔrɔ ilaa ibono mɛ kya keda nkɛ yanyansɛ mɔ.

22 Gɛnɛn kee ne Wurubuaarɛ ilaa wɔrasɛ i dɛ ne. Ɔ bo ɔkpa de ɔ' lɛɛ mɔ-ginyadon de mɔ-ɔlon nyiile asa. Imɔ gɛnɛn gbaa mɔ, ɔ nyɛ gisen belɛ sa asa abono ɔ dɛ ɔmɔ ginyadon ne nkana mɛ kaabore ɔ' biidɛ mɔmɔ-giso gɛkpaa-gɛkpaa mɔ.

23 Ɔ nyɛ gisen gɛnɛn daa de ɔ' nyɛ lɛɛ mɔ-nyisigyɛ belɛ nyiile asa abono ɔ laa su mɔmɔ gitolon mɔ. Ɔ wolaa lɔrɔ gɛnɛn asa abono yela yɛɛ ɔ laa sa mɔmɔ mɔ-nyisigyɛ belɛ.

24 Aye ne n gyɛ gɛnɛn asa abono ɔ tɔgɛ yɛɛ a' kyu aye-nyoro sa mɔ. I mɛɲ gyɛ yɛɛ aye gɛnɛn asa abono pɛwu a gyɛ Gyuda awura. Aye dɔ ako mɛ gyɛ asa kpɛi-kpɛi kee.

25 Wurubuaarɛ gi tɔgɛ gɛnɛn ilaa idɛ ɔnan sa mɔ-ikalan ɔtɔgɛbo Hoseeya, ne ɔ ɲmarasɛ imɔ yela mɔ-ɔwɔlɛ dɔ yɛɛ,

“Asa abono nkana mɛ mɛɲ gyɛ me-adɛ mɔ,
idɛ kon berɛ nan tɛrɛ mɔmɔ yɛɛ ‘me-adɛ’.

Abono nkana mɛɲ laarɛ mɔmɔ-ilaa mɔ, nan tɔgɛ
sa mɔmɔ yɛɛ,

‘Idɛ kon berɛ n kya laarɛ fɛyɛ-ilaa.’ ”

26 Hoseeya gi kii ɲmarasɛ mɔ-ɔwɔlɛ mɔ dɔ kee yɛɛ,

“Nfono Wurubuaarɛ gi tɔgɛ sa mɔmɔ yɛɛ, ‘Fɛɲ
gyɛ me-adɛ’ mɔ,

nono kee ne Wurubuaarɛ ɔbono ɔ bo no
adaa-adaa mɔ

laa kisee tɔge sa mɔmɔ yee, 'Ƒe gye me-
biana'."

²⁷ Isaya gi wu Isirale awura ilaa tɔge yela yee,
"Isirale awura ne n kine me nyaakyɔ
Ƒee apoo gigengen so giɲesii mɔ,
mɔmɔ dɔ asa kalɛɛ ne Wurubuaare laa
mɔleɛ
de me' nye ɔkyenaten mɔ ase.

²⁸ Wura Wurubuaare laa gyi anyamese pɛwu
nbele mɔ,
ilaa ibono ɔ laa tɔge nbele mɔ dɔ mɔ, imɔ ne
ɔ laa wɔra.

ɔ maɲ yee i' keɛla."

²⁹ I de daa Ƒee ilaa ibono Isaya gi wolaa wu tɔge
kee mɔ. ɔ tɔge yee,
"Nengyene Wura Wurubuaare ɔlolonbo mɔ
ɔ meɲnan taa anaanabi kalɛɛ ako yee sa
aye mɔ,
naafo ɔfaanan aye-oyuduu gi sii
Ƒee Sodom de Gomora isowole-lee mɔ ɔnan."

Gyuda Awura Me Meɲ Sɔɔ Wurubuaare ɔkalan Konkonsɛ Mɔ Gyi

³⁰ Imɔso a' baa' tɔge yee mene? Nkana asa
abono me meɲ gye Gyuda awura mɔ meɲ kya
laare ɔkpa ɔbono so Wurubuaare laa kyu mɔmɔ
yee mɔmɔ-asen dɔ i boran. Ide kon mɔ, kyu naa
de mɔmɔ-gikagyan gibono me ka gyan Kirisito
so mɔ, me nye Wurubuaare gi kyu mɔmɔ yee
mɔmɔ-asen dɔ i boran.

³¹ Gyuda awura mɔ bere, owi kamaase dɔ mɔ,
me kpe me kya pɛere ansi daa nbara gigyi so de
Wurubuaare ɔ' kere de o' kyu mɔmɔ yee mɔmɔ-
asen dɔ i boran. Me meɲ kii nye genen.

³² I wonε so? I kya nyiile yεε mε nyi yεε mɔmɔ-nbara gigyi so ne Wurubuaare laa kyu mɔmɔ yεε mɔmɔ-asen dɔ i boran. Mε mεn naa de gikagyan gibono mε laa ka gyan Kirisito so mɔ. Mɔ ne n gye gibui gibono Wurubuaare gi tɔge akpale dɔ yεε gi laa yεge de asa mε' sidi mɔ. Gesintin mɔ, i wɔra fεε Gyuda awura mɔ mε sidi de genen gibui mɔ ne.

³³ Wurubuaare gi tɔge mɔ-agyebi mɔ dɔ yεε, “Fε' kerε! Nan kyu gibui yela Sayon ɔsowole so. Genen gibui mɔ gi laa yεge asa mε' sidi de mε' lii tɔrɔ. Asa abono mε ka gyan genen gibui gibono so mɔ berε, ipeeli i maŋ gyi mɔmɔ.”

10

I Tansi I Tiri Me Yεε Isirale Awura

Mɔmɔ-rε Wurubuaare Nsana I' Nye Lɔrɔ

¹ Me-nanboana Yesu asonbo, i tansi i tiri me yεε Isirale awura mε' nye Wurubuaare amɔlege de mε' nye mɔ ase gεkyena. Lii genen so mɔ, n kya kole Wurubuaare mi-i sa mɔmɔ.

² N nyi mɔmɔ so yεε nkana mε tansi kyu mɔmɔ-nyoro kyu sa Wurubuaare ɔson mɔ. Mε mεn kii bii ɔkpa ɔbono so i kaabore mε' kyu de Wurubuaare ɔ' nye kyu ɔmɔ yεε mɔmɔ-asen dɔ i boran mɔ.

³ Mε mεn nyi yεε pεi ne Wurubuaare laa kyu nyamesε yεε mɔ-gisen dɔ i boran mɔ, i kya lii daa mɔ Wurubuaare gbaa-gbaa ase. Isirale awura mɔ berε, mε kya laare mε' tɔge mɔmɔ-gibaa so daa yεε, “A gyi Wurubuaare nbara ndε abεε ndε

so mɔ, Wurubuaare laa wu yee aye-asen do i boran.” Imoso me men kya bara momo-nyoro gese sa Wurubuaare de mo ne o' kyu momo-asen do yee i boran.

⁴ I kya nyiile yee Kirisito gi loge genobono asa me laa gyi Wurubuaare nbara mo so de Wurubuaare o' kyu momo yee momo-asen do i boran mo. Wurubuaare gi san o kya laare daa yee o' kyu okamaase obono o laa ka gyan Kirisito so mo yee mo-gisen do i boran.

⁵ Abono me laa toge yee me laa gyi Wurubuaare nbara mo so daa pei de Wurubuaare o' loo kyu omo yee momo-asen do i boran mo, Mosisi gi nmarase momo so ilaa yela yee,

“Obono o gyi nbara mo so mo ne nan nye kyena Wurubuaare ase kyu naa de nmo so.”

⁶ Abono, mo, me laa ka gyan Wurubuaare so de o' molege momo de o' kyu omo yee momo-asen do i boran mo, me nmarase momo so ilaa yela Wurubuaare agyebi do kee yee,

“Gen sa fo' taase fo-nyoro yee,

‘Ane ne nan kpe Wurubuaare do sa me ne?’ ”

(Imo ne n gye yee o' kpa kpelegere Kirisito lii Wurubuaare do ba de o' baa molege fo.)

⁷ “Abee ‘Ane ne nan kpelegere kpe ibuni do sa me ne?’ ”

(Imo ne n gye yee o' kpa kyu Kirisito ba de o' baa molege fo.)

⁸ Mo, mene ne a laa wora de a' nye Wurubuaare amolege mo? Genen okalan mo ne a kpe a kya toge a sa asa yee, “Fe' ka gyan Kirisito so, fe' ka

gyan Kirisito so” mɔ. Wurubuaare agyebi mɔ a kya tɔge yee,

“Wurubuaare ɔkalan mɔ men bo geta de feye;
ɔ bo feye-nno dɔ ne ɔ bo feye-asen dɔ.”

⁹ Imɔ ne n gye yee nengyene fo nyamese fo bugi fo-genɔ tɔge yee

“Yesu Kirisito ne n gye Wura,”
ne fo soo gyi fo-gisen dɔ
yee Wurubuaare gi kyingi mɔ lii ibuni dɔ mɔ,
Wurubuaare laa mɔlege fo de fo' nye mɔ ase
gkyena.

¹⁰ I lii fee nyamese kya soo gyi mɔ-gisen dɔ daa
ne
Wurubuaare kya kyu mɔ yee mɔ-gisen dɔ i
boran.

Ne ɔ kya kii bugi genɔ tɔge imɔ sa asa ne
ɔ kya nye Wurubuaare kya mɔlege mɔ de ɔ'
nye kyena mɔ ase.

¹¹ Me nmarase yela Wurubuaare agyebi owole
mɔ dɔ yee,

“Obono ɔ ka gyan mɔ so mɔ, kaase man gyi
ipeeli.”

¹² Gisoo gyi ilaa ide i gye gesintin sa Gyuda awura
de asa sense pewu. I lii fee anyamese pewu me
bo daa Wura kolon. Okamaase obono ɔ saawo
tere mɔ mɔ, ɔ laa tansi wɔra ilaa sa mɔ.

¹³ I de daa fee genɔobono Wurubuaare gi tɔge
mɔ-agyebi dɔ mɔ. ɔ tɔge yee,

“Okamaase obono ɔ saawo tere Wura Wu-
rubuaare mɔ,
ɔ laa mɔlege mɔ.”

¹⁴ Nne so ne anyamese me laa saawo tere isa
obono me men ka gyan mɔ so mɔ? Ne nne so ne

mε laa ka gyan isa ɔbono mε mεn ti nu mɔ so kerε mɔ? Nengyene asa mε maŋ nyε ɔko de ɔ' tɔgε mɔ-ilaa sa mɔmɔ mɔ, nne ne mε laa wɔra de mε' nu mɔ so?

¹⁵ Nengyene Wurubuaare mεn lεε asa sun de mε' tɔgε mɔ-ilaa sa asa mɔ, i maŋ nyε atɔgεbo. I dε daa fεε genɔɔbono mε ηmarase yela Wurubuaare agyebi dɔ mɔ. Mε ηmarase yεε,

“Asa abono mε naa mε kya tɔgε
Wurubuaare ɔkalan konkonse mɔ
mε kya sa asa mɔ,
mɔmɔ-ginaa gibono gi tansi gi kya gyi ginsi!”

¹⁶ Imɔ-rε imɔ genen gbaa faa, iŋ taa gyε asa abono pɛwu mε nu ɔkalan konkonse baare mɔ ne n laare mε' nu ɔkalan mɔ gεsε. Genen so mɔ, Wurubuaare ikalan ɔtɔgεbo ɔbono mε kya tere mɔ yεε Isaya mɔ gi taase Wurubuaare yεε,

“O Wurubuaare, fo-ɔkalan ɔbono a tɔgε faa,
ane ne n sɔɔ mɔ gyi ne?”

¹⁷ Imɔso pɛi ne nyamesε laa sɔɔ ɔkalan mɔ gyi mɔ, genen mɔ, o nu mɔ. Ne nyamesε, mɔ, laa nyε nu ɔkalan mɔ mɔ, genen mɔ, ɔ nyε ɔko gi tɔgε Kirisito ilaa sa mɔ.

¹⁸ N kya taase yεε imɔso Isirale awura mɔ mε mεn ti nu genen Wurubuaare ɔkalan baare? Mε ti nu! I lii fεε Wurubuaare agyebi mɔ dɔ mɔ i tɔgε kyu lii ɔkalan mɔ atɔgεbo mɔ so yεε,

“Mɔmɔ-ilaa tɔgεsε i nu gyan gεsinkpan gεten kamaasε.

Gεsinkpan so gεtεεko iŋ san
yεε asa mε mεn nu mɔmɔ-agyebi tɔgεsε.”

19 N' kii taase kee yee, "Imoso Isirale awura mo me men nu Wurubuaare okalan mo gese?" Me nu mo gese. Gigyangbarase mo, Mosisi gi nmarase Wurubuaare agyebi ako yela yee, Wurubuaare gi toge sa Isirale awura mo yee,

"Asa abono feye yee me men bo giko do mo, nan molege omo de i' nye loo feye!

Asa abono feye yee me men nyi olaako mo, nan molege genen asa mo de fe' nye kyu ginyadon."

20 Isaya kee gi taale da gikan toge Wurubuaare agyebi ako yee,

"Momo abono nkana men kya peere ansi de me' bii me mo, momo ne nan nye bii me.

Nan lee me-nyoro nyiile asa abono me men kya taa taase me so mo."

21 Isirale awura mo bere Wurubuaare gi toge kyu lii momo so yee,

"Geke kamaase n kpe mi-i bueele gisomaanu de ansiolon awura ade yee me' ba de n' kun omo."

11

Wurubuaare Gi Su Isirale Awura Gitolon

¹ N' taa taase ilaa ide. "Wurubuaare gi kine mo-ade Isirale awura mo?" Kuaa! On kine momo. Me, Pocolo, gbaa-gbaa n gye daa Isiralenyen. Aberaham onaanabi ne n' gye. Ne lii daa Bengyamin geten do.

² Wurubuaare men kine mo gbaa-gbaa ade abono o wolaa o nyi omo pei ne o lee ilaa kamaase mo. Fe men nyi Ilaagya agyebi abono

me ηmarase yela Wurubuaare agyebi do mo? Ilaagya gi logede kyu lii Isirale awura ilaa worase so sa Wurubuaare, ne me ηmarase imo yela yee,

³ “Wurubuaare, me boori fo-asunbi ilesten, ne me mo fo-ikalan atogbo.

I san daa me-wole. Ne me kya laare me kee imooten.”

⁴ Ilaagya gi toge genen mo, nne ne Wurubuaare gi lee geno sa mo? Wurubuaare yee,

“I san me anyen nwe ikue-isa de saalaa abono ne korose yela sa me-nyoro.

Momo genen asa abono bere, me men ηmii okpere

obono me kya tere mo yee Baale mo kere.”

⁵ Aye-lee aberede ade do kee mo, i bo Isirale awura akalase abono Wurubuaare gi korose yela sa monyoro. Mo-gitolon mo so ne o lee gibaa yii omo genen.

⁶ Ne i gye daa Wurubuaare gitolon mo so bere mo, in baa i gye momo-ilaa dense ibono me taale wora sa mo mo so. Nkana fee momo-ilaa dense mo so ne o lee gibaa yii omo mo, nkana an baa nye toge yee gitolon ne o bo ne o wora genen.

⁷ N' baa toge yee mene? Isirale awura mo me laare yee Wurubuaare o' kyu momo yee momo-asen do i boran. Men kii nye genen. Momo do abono Wurubuaare gi wolaa lee gibaa yii mo bere ne n nye Wurubuaare gi kyu momo yee momo-asen do i boran. Isirale awura sense mo, mo, Wurubuaare gi yege momo-aso do i koroo ifuu.

⁸ I de daa fee genobono me ηmarase Wurubuaare agyebi do mo. Me ηmarase yee,

“Wurubuaare gi yege me wɔra fɛɛ asa abono me de ginsi gide.

Meɲ kya wu mɔ-ilaa bii, ne meɲ kya nu mɔ ase. Imɔ ne n kpɛ san i de sa mɔmɔ kyu baa lii de ndɛ faa.”

⁹ Deefidi gi tɔge kyu lii mɔmɔ so yeɛ,

“Yege mɔmɔ-ɔkon ɔbono me kya gyi mɔ ɔ' wɔra fɛɛ ɔdoɔ de i' da mɔmɔ.

Yege ɔkon mɔ me kya gyi mɔ ɔ' wɔra fɛɛ agyondiworɔ de me' tɔrɔ mɔ dɔ de me' nye fo-gisobiide.

¹⁰ Yege i' baala mɔmɔ-ansi bun de me' meɲ baa nye wu sei-sei.

Yege mɔmɔ-ɔlaawuse ɔ' wɔra fɛɛ gesola bele sa mɔmɔ de meɲ sa me' nye kyoola gɛkaako.”

Wurubuaare Gi Mɔlegɛ Asa Banban De I' Nye Loo Isirale Awura

¹¹ N' kii taase: “Imɔso Isirale awura ade mɔ, me sidi kpaa tɔrɔ ibono me maɲ baa taale nye Wurubuaare amɔlegɛ gɛkaako ne?” In gyɛ genen. Ilaa mɔ ne n gyɛ yeɛ me wɔra Wurubuaare ilaa nyenyɛn. Imɔ ne n yege Wurubuaare gi mɔlegɛ asa abono me meɲ gyɛ Isirale awura mɔ de mɔmɔ abono ne me' nye de mɔmɔ-rɛ mɔ Wurubuaare nsana i' nye lɔrɔ. Wurubuaare gi mɔlegɛ genen asa banban abono daa de i' loo Isirale awura mɔ de mɔmɔ kee me' nu mɔ-gɛdɛ.

¹² Isirale awura mɔ ilaa nyenyɛn so mɔ, Wurubuaare gi mɔlegɛ gesinkpan so asa sense.

Nengyene Isirale awura mɔ pɛwu mɔmɔ-rɛ Wurubuaare nsana i' kii lɔrɔ mɔ, i laa yege asa sense abono me men gye Isirale awura mɔ me' lɔrɔ nye Wurubuaare ayuule don owi obono nkana Isirale awura mɔ mɔmɔ-rɛ Wurubuaare nsana i nyida mɔ.

¹³ Nan baa tɔnge sa fɛye abono fe men gye Isirale awura mɔ kon. Wurubuaare gi lɛe me ye n' wɔra Yesu ɔsɔ de i' nye kpaa fɛye abono fe gye Isirale awura mɔ. Imɔso nan kyu genen gesun mɔ ye ge gye ilaa tirise. Nan wɔra gemɔ lii me-gisen dɔ

¹⁴ genɔbɔno i laa nye loo me-ade Isirale awura ye fe kya nye Wurubuaare amɔlege taa ɔmɔ yege mɔ de i' yege mɔmɔ ako kee me' nye genen Wurubuaare amɔlege abono.

¹⁵ Owi obono Wurubuaare gi kine Isirale awura mɔ mɔ, i yege ɔ san bugi mɔ-ansi de fɛye asa sense, ne fɛye-rɛ mɔ nsana i nye lɔrɔ kon. Imɔso owi obono Wurubuaare laa kii bugi ansi de Isirale awura mɔ, i laa tansi wɔra ɔkon fɛe anyamese ne n kyingi lii ibuni dɔ daa.

¹⁶ Wurubuaare gi lɔrɔ Isirale awura mɔmɔ-naana-ana agyangbarase mɔ yela sa mɔ-nyoro. Me wɔra fɛe gidoo gyangbarase gibono me kya daa gikpɛe too Wurubuaare mɔ. Me kpɛe genen mɔ, me nyi ye agyudɔ abono a san mɔ kee a gye daa Wurubuaare-lɛe pei ne me nye amɔ me kya gyi genen. Abɛe nengyene oyii ilin i gye Wurubuaare-lɛe mɔ, mɔ-nygalenbi kee gi man wɔra Wurubuaare-lɛe?

¹⁷ Isirale awura me de fɛe nfo oyii obono me duu mɔ mɔ, ne fɛye asa sense mɔ fe de fɛe nfo

oyii ɔbono ɔ kɔrɔ ife dɔ mɔ. Wurubuaare gi wɔra ilaa iko sa feye asa sɛnsɛ mɔ. I wɔra fɛɛ genɔɔbono mɛ kya nɛ oyii duuse ngyalenbi nko fue, de mɛ' kyu ife dɔ-lɛɛ oyii ngyalenbi nko kyu nminde kyaga oyii duuse mɔ nfono mɛ nɛ nmɔ fue mɔ. I ba genen mɔ, ngyalenbi nbono mɛ nminde kyaga mɔ gi kya nyɛ ilaa dɛnsɛ ibono i kya lii oyii duuse mɔ ilin dɔ mɔ. Genen kee ne Wurubuaare kya yɛgɛ feye asa abono fɛ mɛn gye Isirale awura mɔ fɛ kya nyɛ mɔ-ayuuule kyu naa de Isirale awura mɔ so ne.

¹⁸ In kaabore ngyalenbi nbono mɛ kyu nminde kyaga de oyii duuse mɔ gi' nyiile nmɔ-nyoro sa ngyalenbi nbono mɛ nɛ fue mɔ. Imɔso feye kee fɛn sa fɛ' nyiile feye-nyoro sa Isirale awura abono Wurubuaare gi kine mɔmɔ ne ɔ san sɔɔ daa feye baa yii mɔmɔ-giyaa mɔ. Fɛ' nyingi yɛɛ oyii ilin ne n dɛ mɔ; in gye oyii ngyalenbi ne n dɛ oyii mɔ ne ɔ bo nkpa.

¹⁹ Feye dɔ ɔko laa tɔgɛ yɛɛ, “Mɛ ɔbono nkana n gye fɛɛ ife dɔ oyii gɛgyalenbi mɔ so ne Wurubuaare gi nɛ feye fue de n' baa nyɛ ɔkyenaten.”

²⁰ Ɛɛn! I bo no genen berɛ. Imɔ-rɛ imɔ genen gbaa mɔ, fɛ' bii yɛɛ Isirale awura mɛ mɛn ka gyan' Wurubuaare so daa ne n yɛgɛ ne ɔ nɛ mɔmɔ fue genen. Feye berɛ, fɛ ka gyan Wurubuaare so ne fɛ nyɛ ɔkyenaten mɔ ase faa mɔ, fɛ mɛn sa fɛ' nyiile feye-nyoro. Fɛ' yɛgɛ de i' wɔra feye gifuu daa.

²¹ I lii fɛɛ Wurubuaare mɛn yɛgɛ oyii duuse mɔ-lɛɛ ngyalenbi. Feye abono fɛ gye apɔrɔkyaga mɔ ne ɔ laa baa yɛgɛ?

²² Imɔso a' laa ansi kerɛ Wurubuaare gidɛnsɛ

gibono ɔ kya wɔra ɔ kya sa ako mɔ de genɔɔbono ɔ kya yege i kya wɔra ɔlon sa abono me tɔrɔ mɔ so mɔ. Wurubuaare gidense mɔ gi laa kpe gi de gi sa fo ɔbono fo-ansi a gyan mɔ so mɔ. In gyɛ genen mɔ, Wurubuaare laa ne fo kee fue, fee genɔɔbono me ne oyii duuse mɔ ngyalenbi nko fue mɔ.

²³ Isirale awura mɔ, mɔ, nengyene me nu mɔmɔ-nyoro gese ne me ka gyan Wurubuaare so mɔ, Wurubuaare laa kiiri mɔmɔ ba mɔ ase. In bo sen sa Wurubuaare de o' kii kyu oyii mɔ gbaa-gbaa ngyalenbi baa kyaga de oyii mɔ.

²⁴ Feye abono nkana fe wɔra fee ife do oyii mɔ ngyalenbi mɔ gbaa, o kyu feye mada de mɔ-nyoro fee oyii duuse mɔ-leɛ mɔ. Nkana in gyɛ genen ne Wurubuaare gi leɛ imɔ ne. Imɔso ibono ɔ wɔra genen sa feye faa mɔ, genɔɔbono ɔ laa kyu oyii duuse mɔ gbaa-gbaa leɛ ngyalenbi mɔ ɔ ne fue mɔ kii baa kyaga de genen oyii mɔ mɔ, i laa wɔra mɔ ɔsen?

Wurubuaare Bo Gitolon Sa Anyamese Pɛwu

²⁵ Me-nanboana Yesu asonbo, Wurubuaare ilaa boduduuse iko i bo no. Men kya laare fe' kyena yee fe man bii imɔ. Fe nye bii imɔ mɔ, i laa yege fe man baa nyiile feye-nyoro yee fe nyi ɔlaako. Imɔ ne n gyɛ yee Isirale awura mɔ gisoɔlon gibono me bo sa Wurubuaare mɔ gi man de genen kpe gekpaa-gekpa. Wurubuaare kya laare asa sense me' nye mɔ-amɔlegɛ. Mɔmɔ-gegyɔnɔ gebono ɔkara ɔ kya laare mɔ me nye baa loo mɔ-ɔson mɔ do mɔ, Isirale awura gisoɔlon mɔ gi laa yela ɔkara.

²⁶ Genen owi mɔ gi fo mɔ, Isirale awura pɛwu mɛ laa nyɛ Wurubuaare amɔlegɛ de mɔmɔ-rɛ mɔ nsana i' kii nyɛ lɔrɔ, fɛɛ genɔɔbono mɛ nmarasɛ Wurubuaare agyɛbi dɔ mɔ. Mɛ nmarasɛ yɛɛ,

“Ɔmɔlegɛbo mɔ laa lii Sayon ɔsowolɛ so.

Ɔ laa lɛɛ ilaa nyɛnyɛn giwɔra pɛwu lii Gyeekɔpo mɔ-naanaana dɔ.

²⁷ Wurubuaare gi tɔgɛ yɛɛ,

‘Genɔ gebono nan yɛgɛ mɛ-rɛ ɔmɔ a' wɔra mɔ ne n gye yɛɛ

nan kpaare mɔmɔ-ilaa nyɛnyɛn fue.’ ”

²⁸ Ibono Isirale awura mɔ mɛ kine mɛ mɛn sɔɔ Wurubuaare ɔkalan konkonsɛ mɔ gyi mɔ, i yɛgɛ mɛ wɔra Wurubuaare akyobo. Feye abono fɛ mɛn gye Isirale awura mɔ so ne Wurubuaare gi yɛgɛ i' ba genen de feye-rɛ mɔ nsana i' nyɛ lɔrɔ. Imɔ-rɛ imɔ genen gbaa faa, Wurubuaare gi wolaa lɛɛ yii Isirale awura yɛɛ mɛ' wɔra mɔ-kyɛmenɛana. Mɔmɔ-naanaana agyangbarasɛ mɔ so ne ɔ lɛɛ mɔmɔ gɛkyɛmenɛ genen. Wurubuaare mɛn kine genen gɛkyɛmenɛ mɔ.

²⁹ I lii fɛɛ nengyene o kyu mɔ-ilaa gbaa' kyɛɛ ako ne ɔ tɔgɛ mɔmɔ yɛɛ mɛ' kyu mɔmɔ-nyoro sa mɔ mɔ, ɔn kya kii kyɛɛgɛ mɔ-gɛwɔnsa.

³⁰ Aberɛ abono fɛn kya nu Wurubuaare gɛdɛ mɔ, Isirale awura abono nkana mɛ gye Wurubuaare adɛ mɔ kee mɛ kine mɛ mɛn nu mɔ-gɛdɛ. Imɔso i yɛgɛ o kisee su feye gitolon ne ɔ mɔlegɛ feye lii feye-gisomaanu mɔ dɔ taa Isirale awura mɔ yɛgɛ.

³¹ Genɔɔbono Wurubuaare gi su feye so mɔ i laa yɛgɛ i' bugi ɔkpa sa Isirale awura abono

nperε mε kya wōra gisomaanu de Wurubuaare faa de o' su mōmō kee gitolon.

³² Wurubuaare gi yege gisomaanu gi nye olon anyamese pewu so, genōobono mε man taale nye mōmō-nyoro mōmō-gibaa so mō, de o' nye su mōmō pewu gitolon.

Ayenbi A Gye Wurubuaare-Lεε

³³ Wurubuaare gidense gin bo okara! O tansi o nyi olaako, ne o nyi ilaa kamaase dō son lii. Wurubuaare nwōnsa nbono o kya kyu wōra mō-
ilaa mō, oko man taale bii nmō. Oko man taale bii Wurubuaare ikpa ibono so o kya kyu wōra mō-
ilaa mō kpa-a.

³⁴ “Anε ne n ti taale bii Wura Wurubuaare nwōnsa nbono o de mō?
Wurubuaare gi ti kpe anε ase yeε kaase o' kpa
mō-nwōnsa?”

³⁵ Abεε anε ne n ti sa Wurubuaare ilaa iko
de gemara mō Wurubuaare o' baa ka mō imō
giko?”

³⁶ Wurubuaare ne n lεε ilaa kamaase. Kyu naa de mō so ne ilaa kamaase i bo no faa, ne mō kee ne i bo no sa. Nyisigyι o' wōra mō-lεε gεkpaa-gεkpaa. I' ba genen.

12

Fε' Kyu Feye-Nyoro Kyu Sa Wurubuaare

¹ Imōso me-nanboana Yesu asonbo, Wurubuaare gitolon bele gibono o bo sa aye so mō, n kya kole feye: fε' kyu feye-nyoro wōra Wurubuaare abaa dō de owi kamaase obono fε naa mō, i' wōra fεε fε gye daa mō-asunbi ato. Genen ne fε laa lōrō feye-nyoro yela sa

Wurubuaare de fe' gyi mɔ-ginsi. Imɔ ne n gye oduduu dɔ-lɛɛ ɔson ɔbono ɔ kaabore nyamese o' kyu son Wurubuaare mɔ.

² Fe men sa fe' kase asa abono gesinkpan so ilaa wole ne n bo mɔmɔ-nwɔnsa dɔ mɔ. Fe' yeye Wurubuaare ne ɔ' sa feye-nwɔnsa pobɔɔ de i' kyeege feye-akyenabi. ɔ kya kyeege feye genen mɔ, fe laa nye bii yee Wurubuaare gelaare ilaa ne n gye ilaa dense giwɔra, ilaa ibono i kya gyi ginsi, de ilaa ibono i kya wɔra ɔdan kpaa loge mɔ.

³ Wurubuaare gi wɔra ilaa sa me ne ne baa bingiri mɔ-ɔsɔɔ. Imɔso n kya tɔge mi-i sa feye ɔkamaase yee ɔ men sa o' kyu mɔ-nyoro yee ɔ gye nyamese dense abee isa tirise don genɔɔbono ɔ de mɔ. Feye ɔkamaase ɔ' dese mɔ-nyoro so de ɔ' kere daa gisɔɔgyi gibono ɔkara Wurubuaare gi sa mɔ mɔ de ɔ' bii nyamese ɔbono ɔnan ɔ gye mɔ.

⁴ Kirisito mɔ-re mɔ-ade me de fee nyamese nyoro. Nyamese nyoro gi gye daa ilaa kolon, yeye nmɔ dɔ mɔ i bo nten kpɛi-kpɛi nbono gi bo ilaa wɔrase kpɛi-kpɛi. Genen ne

⁵ aye Kirisito asonbo mɔ kee a nyaakyɔ, yeye aye-re Kirisito ginyamese kolon gibono a wɔra mɔ so mɔ, i yeye aye pewu a dabɔle wɔra nyamese kolon, ne aye dɔ ɔkamaase bo no sa asa sense pewu.

⁶ Genɔɔbono nyamese nyoro nten kpɛi-kpɛi gi kya kpaa abara mɔ, genen kee ne Wurubuaare gi kyee aye ɔkamaase adawo kpɛi-kpɛi de a' kyu kpaa abara. Imɔso a' kyu amɔ kpaa abara genen. Nengyene Wurubuaare gi sa fo ɔko yee fo' nu

mɔ-ikalan de fo' lɛɛ tɔgɛ sa asa mɔ, gɛnɔɔbono ɔkara fo sɔɔ imɔ gyi mɔ ne i kaabore fo' lɛɛ tɔgɛ.

⁷ Nengyene Wurubuaare gi sa fo ɔko yɛɛ fo' kpaɔ fo-nanboana Yesu asonbo mɔ mɔ, kpaɔ mɔmɔ gɛnen. I kii i gyɛ daa Wurubuaare ilaa ginyiile ne o kyu sa fo mɔ, kyu imɔ nyiile asa.

⁸ Nengyene i gyɛ gitɔgɛ keda asa nyoro ne o kyu sa fo ɔko mɔ, tɔgɛ keda mɔmɔ-nyoro. I kii i gyɛ daa asa ayɛ giwɔra ne Wurubuaare gi kyu sa fo mɔ, wɔra ayɛ lii fo-gisen dɔ. Nengyene Wurubuaare yɛɛ fo' wɔra ɔgyangbarabo sa asa mɔ, wɔra gɛsun mɔ fɛɛ ɔgyangbarabo ne fo gyɛ gɛsintin. Nengyene i kii i gyɛ daa gitolon ne Wurubuaare gi kyu kyɛɛ fo ɔko mɔ, bugi fo-gisen su asa so.

⁹ Fɛ' laare abara ilaa lii fɛye-asen dɔ. Fɛ' kyo ilaa nyenyɛn giwɔra de fɛ' wɔra ilaa dɛnsɛ.

¹⁰ Fɛ' laare fɛye-nanboana abono fɛye-rɛ mɔmɔ fɛ bo Yesu ɔson mɔ dɔ ilaa fɛɛ anyibi ne fɛ gyɛ. Fɛ' buu fɛye-nanboana don gɛnɔɔbono fɛ kya buu fɛye-nyoro mɔ.

¹¹ Fɛ' nyanga ansi wɔra Wurubuaare gɛsun mɔ. Fɛn sa fɛ' yɛgɛ fɛye-nyoro gi yɔɔ fɛye. Fɛ' bugi fɛye-gisen pɛwu daa de fɛ' son ayɛ-Wura Yesu.

¹² Fɛ' kyu fɛye-ansi gyan ilaa ibono Wurubuaare gi ka yela sa fɛye mɔ so de ɔkon. Nengyene fɛ bo ɔlaawusɛ dɔ mɔ, fɛ' nyɛ gisen. Fɛ' dɔlaa owi kamaasɛ dɔ.

¹³ Ilaa i tiri fɛye-nanboana abono mɔmɔ kee mɛ kya son Yesu mɔ, fɛ' kpaɔ mɔmɔ de fɛ' bugi ansi keda asafo.

¹⁴ Nengyene asa mɛ kya ka fɛye-ansi mɔ, fɛ'

kolɛ Wurubuaare ayuule sa ɔmɔ. Fɛɲ sa fɛ' tɔgɛ nnɔ wɔra mɔmɔ.

¹⁵ Fɛ' gyi ɔkon kpaa abono mɛ kya gyi ɔkon mɔ de fɛ' kpaare ansikyu kpaa abono mɛ kya su mɔ.

¹⁶ Fɛ' wɔra gɛnɔ kolon. Fɛɲ sa fɛ' nyiile fɛye-nyoro. Fɛɲ sa fɛ' lɛɛ ansi yɛgɛ abono asa mɛɲ kya buu yɛɛ mɛ gyɛ asa gbaa' ako mɔ. Fɛɲ sa fɛ' kyu fɛye-nyoro yɛɛ fɛye ne n nyi ɔlaako.

¹⁷ Nengyene ɔko gi wɔra fo ɔko ilaa nyenyɛn mɔ, gɛɲ sa fo' kyu ilaa nyenyɛn ka mɔ gikɔ. Fɛ' kerɛ de fɛ' wɔra ilaa ibono ɔkamaasɛ laa wu yɛɛ i boran mɔ.

¹⁸ Fɛ' wɔra fɛye-lɛɛ abaa ɔkara de fɛ' kyu gisen yuuli kyena de nyamesɛ kamaasɛ.

¹⁹ Me-kyɛmɛnɛana adɛnsɛ, nengyene ɔko gi wɔra fɛye ɔko ilaa nyenyɛn iko mɔ, kaasɛ ɔɲ sa ɔ' ka mɔ imɔ gikɔ. Ɔ' yɛgɛ Wurubuaare ne ɔ' biidɛ mɔ-giso. I lii fɛɛ i bo Wurubuaare agyɛbi ɔɔ yɛɛ, “Me ne n kya biidɛ ilaa nyenyɛn awɔrabo giso.

Me ne nan ka ilaa nyenyɛn giwɔra gikɔ.

Me Wurubuaare ne n tɔgɛ gɛnen.”

²⁰ I kii i bo Wurubuaare agyɛbi ɔɔ gɛtɛko kee yɛɛ,

“Nengyene akon a dɛ fo-ɔkyobo mɔ, sa mɔ agyudɔ de o' gyi.

Nengyene bolefɔ dɛ mɔ mɔ, sa mɔ nkyu de o' nun.

Fo kya wɔra gɛnen ilaa idɛ pɛwu fo kya sa fo-ɔkyobo mɔ,

i kya wɔra fɛɛ ɔgya de agyangbalii ne fo kya kuu

fo kya bun mɔ-gimu so gɛnen.”

21 Fɛ mɛn sa fɛ' yɛɛ ilaa nyɛnyɛn i' gyi fɛye so. Fɛ' wɔra ilaa dɛnsɛ de i' yɛɛ fɛ' nyɛ ɔlon ilaa nyɛnyɛn giwɔra so.

13

Fɛ' Bara Fɛye-Nyoro Gɛsɛ Sa Abɛyin Abelɛnsɛ

¹ Fɛye ɔkamaasɛ ɔ' bara mɔ nyoro gɛsɛ sa mɔ-abɛyin abelɛnsɛ. I kya nyiile yɛɛ in gyɛ Wurubuaarɛ so mɔ, mɔmɔ ɔko-rɛ ɔko man nyɛ genɛn gɛbelɛnsɛ gɛbono. Wurubuaarɛ nɛ n yɛla mɔmɔ.

² Imɔso fo ɔbono fo kine yɛɛ fo man nu fɛye-abɛyin abelɛnsɛ gɛdɛ mɔ, ilaa ibono Wurubuaarɛ gbaa-gbaa gi yɛla mɔ nɛ fo kine genɛn. Imɔso fo laa nyɛ imɔ so gisobiidɛ.

³ Ilaa dɛnsɛ awɔrabo mɛn kya sɛlɛ abelɛnsɛ abono mɛ kya kɛrɛ nbara gigyɛ so mɔ. Ilaa nyɛnyɛn awɔrabo nɛ n kya sɛlɛ genɛn abelɛnsɛ abono. Fɛn kya laarɛ fɛ' wu mɔmɔ de i' nmaa fɛye-asɛn mɔ, fɛ' wɔra ilaa dɛnsɛ. Fɛ wɔra ilaa dɛnsɛ mɔ, fɛ laa nyɛ de abelɛnsɛ mɔ mɛ' yɛn fɛye.

⁴ ɔbelɛnsɛ ɔbono ɔ kya kɛrɛ nbara gigyɛ so mɔ gyɛ Wurubuaarɛ osunbo ɔbono Wurubuaarɛ nɛ n lɛɛ mɔ yɛɛ ɔ' kpaɛ fɛye. Nɛngyɛnɛ ilaa nyɛnyɛn nɛ fɛ wɔra mɔ, fɛ wu mɔ mɔ, i kaaborɛ i' nmaa fɛye-asɛn. I kya nyiile yɛɛ in gyɛ giyan so nɛ ɔ bo ɔlon fɛye so. ɔ gyɛ Wurubuaarɛ osunbo ɔbono ɔ yɛlɛ Wurubuaarɛ giyaa dɔ de ɔ' biidɛ ilaa nyɛnyɛn awɔrabo giso ka gikɔ.

⁵ Imɔso i kaaborɛ ɔkamaasɛ ɔ' bara mɔ-nyoro gɛsɛ sa abɛyin abelɛnsɛ. I mɛn gyɛ gisobiidɛ gibono fɛ laa nyɛ mɔ wolɛ so. Gɛnɔɔbono fɛ laa bii fɛye-gisɛn dɔ yɛɛ fɛ wɔra ilaa ibono i boran

mɔ kee so mɔ, fɛ' bara fɛye-nyoro gɛsɛ sa abɛyin abelɛnsɛ.

⁶ Genen ilaa ibono kee so mɔ, too-too ɔbono abɛyin laa yela yɛɛ fɛ' too mɔ, fɛ' too. I kya nyiile yɛɛ i tiri yɛɛ abɛyin abelɛnsɛ mɛ' kpɛ mɛ kya wɔra gɛsun gɛbono Wurubuaare gi kyu wɔra mɔmɔ-abaa dɔ mɔ.

⁷ Ilaa ibono i kaabore fɛ' wɔra sa ɔkamaase mɔ, fɛ' wɔra imɔ sa mɔ. I gye too-too ne fɛ laa too daa-o, lenpoo ne i gye daa-o, fɛɲ sa fɛ' gbigbili gimu. Ne i gye buubuu ne i kaabore fɛ' kyu sa ɔko mɔ, fɛ' kyu buubuu sa kaase. I gye nyisigi ne i kaabore ɔko ɔ' nye lii fɛye ase mɔ, fɛ' kyu nyisigi sa mɔ.

Fɛ' Laare Abara

⁸ Fɛɲ sa fɛ' keda ɔko giko. Fɛ' kyu too fɛye-nyoro so daa yɛɛ fɛ laa laare abara ilaa fɛɛ genɔɔbono nyamesɛ de giko ne ɔ kya laare ɔ' ka gimɔ mɔ. I lii fɛɛ ɔbono ɔ kya laare mɔ-nanbo nyamesɛ ilaa mɔ, genen kaase ɔbono kya gyi Wurubuaare nbara mɔ pɛwu so ne.

⁹ Nbara mɔ nko ne n gye yɛɛ, “Gɛɲ sa fo' lii fo-ka abɛɛ fo-kuli gemara laare ɔko; gɛɲ sa fo' mɔɔ isa; gɛɲ sa fo' yuuri; gɛɲ sa fo' yɛgɛ fo-ansi a' pɛɛɛ ɔko ilaa so.” Genen nbara ndɛ de nsense mɔ pɛwu gi kya yii daa de nbara kolon so yɛɛ, “Laare fo-nanbo fɛɛ fo-nyoro.”

¹⁰ Fo nyamesɛ fo kya laare fo-nanbo mɔ, fo maɲ wɔra mɔ ilaa nyenyɛn. Imɔso fo ɔbono fo kya laare fo-nanbo nyamesɛ ilaa mɔ, fo kya gyi Wurubuaare nbara mɔ pɛwu so ne.

¹¹ Fɛ' wɔra genen ilaa ibono ne tɔgɛ faa. I lii fɛɛ fɛ nyi abere abono dɔ a bo faa. Fɛɛ fɛ de mɔ,

fɛ' kyingi. Lii gɛkaabono a daa gikagyan Yesu so mɔ, gɛkɛ kamaasɛ gɛ kya kɔɔgɛ nke nbono gi san de Wurubuaarɛ ɔ' mɔlɛgɛ aye de a' nyɛ mɔ asɛ gɛkyena mɔ.

¹² Gɛdɛ gɛ kya laarɛ gɛ' kɛ kon. Imɔso a' taa ilaa nyɛnyɛn ibono gibiri dɔ awura mɔ mɛ kya wɔra mɔ yɛgɛ. A' wɔra ilaa dɛnsɛ fɛɛ asa abono gɛdɛ gɛ kɛ ɔmɔ mɔ. Aye-idɛnsɛ giwɔra i' wɔra fɛɛ adontɔ ne a dɛ a kya kyu kun aye-nyoro lii ilaa nyɛnyɛn giwɔra dɔ.

¹³ Aye-akyeɛnabi a' wɔra ɔdan fɛɛ asa abono gɛdɛ gɛ kɛ mɔmɔ, ne mɛ taa gibiri dɔ ilaa wɔrasɛ yɛgɛ mɔ. A mɛɲ sa a' wɔra asa abono mɛ kya gyan' wɔra ilaayan, abɛɛ a' wɔra nta aboobo, abɛɛ a' laarɛ agyibara, abɛɛ a' wɔra ilaa ibono iɲ gye iwɔrasɛ mɔ. A mɛɲ sa a' laarɛ gɛluu abɛɛ a' yɛgɛ aye-nanboana ilaa i' wɔra aye gɛlaaloo.

¹⁴ Fɛ' yɛgɛ Wura Yesu Kirisito ɔ' wɔra fɛɛ fɛye-ɲgbe suusɛ de fɛɲ sa fɛ' sa fɛye-ɔbole gɛlaarɛ ilaa ɔkpa de i yɛgɛ fɛ' wɔra ilaa nyɛnyɛn.

14

Fɛɲ Sa Fɛ' Bun Abara Gipueɛ Wurubuaarɛ Ɔson Mɔ Dɔ

¹ Asa ako mɛ bo no faa mɔ, gisɔɔgyi gibono mɛ bo sa Yesu mɔ giɲ kyɔ. Fɛ' dabɔlɛ sɔɔ genen asa abono abaa anyɔ de fɛ mɛɲ sa fɛ' sɔɔ abara akyyɔlɛ abono aɲ bo agyan mɔ.

² Nan sa fɛye sinkaala ɔko. Imɔ ne n gye yɛɛ fɛye abono fɛ sɔɔ Yesu gyi mɔ dɔ ako mɛ kya gyi ilaa kamaasɛ. Ne ako, mɔ, ibono mɔmɔ-lɛɛ

gisoo gyi mo giŋ kyɔ so mo, meŋ kya gyi ginun abee oken. Afɛdaa ipɔ wole ne me kya gyi.

³ Obono ɔ kya gyi ilaa kamaase mo, ɔ meŋ sa ɔ' tere mo-nanbo obono ɔŋ kya gyi ilaa ikoana mo giyan yee mo-lee Wurubuaare asonbi mo aŋ boran. Ne obono, mo, ɔŋ kya gyi ilaa ikoana mo, ɔ meŋ sa ɔ' bun mo-nanbo obono ɔ kya gyi ilaa kamaase mo gipuee yee ɔŋ gye Wurubuaare sonbo dense. I lii fee Wurubuaare gi soo aye okamaase abaa anyɔ.

⁴ Wurubuaare ne n gye aye pewu wura obono a kya son mo. Imoso fo ne n gye ane de fo' bun fo-nanbo obono in gye fo ne ɔ kya son mo gipuee yee ɔŋ gye sonbo dense? Mo-wura mo gbaa-gbaa ne nan toge yee ɔ gye sonbo dense abee sonbo nyenyen. Gesintin, Wurubuaare laa yee de ɔ' son mo dandan. I kya nyiile yee Wura Wurubuaare bo lon de ɔ' kpa mo de ɔ' taale yele mo-ayaa so mo-ɔson mo do.

Okamaase ɔ' Bii Sa Mo-Nyoro Yee "Ilaa Ide Ne N Boran Sa Me"

⁵ Oko laa sa gewonsa yee nke nko gi bo no mo, gi gye nke gbaa'gbaa don nko. Oko, mo, laa toge yee nke mo pewu gi gye kyee-kyee. Feye okamaase ɔ' bii sa mo-nyoro yee ilaa ibono ɔ sa gewonsa yee i boran mo imo ibono ne n boran sa mo.

⁶ Abono me kya sa nwonsa yee nke nko gi gye nke gbaa'gbaa sa momo mo, me kya kyu nmo genen daa de me' nye kyu nyisigyi bara Wura Yesu. Abono, mo, me kya gyi ilaa kamaase kee mo, me kya gyi imo daa de i' kyu nyisigyi bara Wura Yesu. I kya nyiile yee me kya gyi imo mo,

mε kya faala Wurubuaare kyu lii imo so. Abono, mo, men kya gyi ilaa ikoana mo, me kya laare daa de i' nye kyu nyisigyi bara Wura Yesu, ne me kya faala Wurubuaare kyu lii momo-lee ilaa gyise so kee.

⁷ Aye do oko-re oko men te mo-gibaa so, ne fee o wu' daa kee mo, in gye mo-gibaa so ne o wu'.

⁸ A te nkpa mo, a te a sa daa Wura Yesu, ne a kii baa wu' daa mo, a wu' sa daa Wura Yesu. Imoso aye abono a ka gyan Yesu so mo, a te nkpa daa-o, a wu' daa-o, a gye daa Wura Yesu-lee.

⁹ I kya nyiile yee Yesu Kirisito gi wu' ne o kyingi lii ibuni do de o' nye wora Wura sa asa abono me te de ansi mo de abono me wu' mo pewu.

¹⁰ Fo Yesu sonbo, mene n wora ne fo kya bun fo-nanbo Yesu sonbo gipuee yee mo bere men gye Yesu sonbo dense? In kaabore fo' kere fo-nanbo Yesu sonbo ta genen. I lii fee geakaako mo aye pewu a laa yele Wurubuaare ansi do nfono o laa gyi anyamese pewu nbele mo.

¹¹ I de daa fee genobono i bo Wurubuaare agyebi do mo. Wurubuaare gi toge yee,

“Me Wurubuaare n bo no faa,
nyamese kamaase laa nmii daa me.

Nyamese kamaase laa bugi geno lee me-ginyen
yee me ne n gye Wurubuaare.”

¹² Aye okamaase laa buu ilaa ibono o wora mo-gekyena do mo sa Wurubuaare.

¹³ Imoso fe men sa fe' yee de a' baa bun abara gipuee yee ode bere ilaa nyenyen oworabo ne o gye. A' kyu too aye-nyoro so yee a man wora ilaa ibono i laa yee aye-nanbo oko o' loo

ilaa nyenyen giwɔra dɔ abɛɛ i' yɛgɛ mɔ-gisɔɔgyi gibono ɔ bo sa Yesu mɔ gi' kɔɔgɛ.

A' Kyu Gɛsintin Gigyi, Gisen Yuuli, De ɔkon Kyu Kyena

¹⁴ Wura Yesu gi lɛɛ nyiile me ne nɛ tansi sɔɔ gyi yɛɛ sɛi mɛɲ bo no ibono Wurubuaare gi lɛɛ yɛɛ i gye ilaa kyosɛ. Ilaa ibono fo ɔko fo laa kyu yɛɛ i gye ilaa kyosɛ mɔ, gɛsintin mɔ, i laa wɔra ilaa kyosɛ sa fo.

¹⁵ Nengyene fo ɔko fo kya gyi ilaa gyisɛ iko ne i kya yɛgɛ fo-nanbo Yesu sonbo kya sɔɔ mɔ-nyoro akɔɔlɛ mɔ, in gye gɛsalaare gɛkyena ne fo dɛ fo tɛ de mɔ genen. Gɛɲ sa fo' yɛgɛ ilaa ibono fo kya gyi mɔ i' nyida fo-nanbo gisɔɔgyi gibono ɔ sɔɔ Kirisito gyi mɔ. I lii fɛɛ mɔ kee so ne Kirisito gi wu'.

¹⁶ Gɛɲ sa fo' nyida fo-nanbo gisɔɔgyi genen de asa mɛɲ sa mɛ' nye tɔgɛ ilaa nyenyen kyu lii ilaa ibono fo kya kyu yɛɛ i gye ilaa dɛnsɛ mɔ so.

¹⁷ I lii fɛɛ Wurubuaare gɛwuragyi dɔ akyenabi abono a laa kyu kyena mɔ i mɛɲ gye ilaa gyisɛ abɛɛ ilaa nunse ne n tiri. Ilaa ibono i tiri mɔ ne n gye genɔɔbono a laa kyu gɛsintin gigyi, gisen yuuli de ɔkon kyu kyena de abara, fɛɛ genɔɔbono Wurubuaare Oduduu mɔ kya sa aye mɔ.

¹⁸ Fo ɔbono fo kya son Kirisito ɔkpa baare so mɔ, fo laa gyi Wurubuaare ginsi, ne anyamesɛ kee mɛ laa wu yɛɛ i boran.

¹⁹ Imɔso a' wɔra aniya de a' wɔra ilaa ibono i laa yɛgɛ gisen yuuli gi' ba aye dɔ mɔ de a' kpaabara de a' sɛɛ Yesu ɔson mɔ dɔ.

²⁰ Ilaa ibono Wurubuaare gi wɔra sa fɛye-nanbo Yesu sonbo mɔ, fɛ mɛn sa fɛ' yɛgɛ fɛye-ila a gyise iko gigyi i' nyida imɔ. Agyudɔ kamaase a boran, a maŋ kyɔlese fɛye-Wurubuaare ɔson. Ilaa ibono fo ɔko fo laa gyi ne i laa yɛgɛ fo-nanbo ɔ' loo ilaa nyenyen giwɔra dɔ mɔ bere ne mɛn boran.

²¹ Nengyene fo ɔko fo kya wɔra ilaa ibono i kya yɛgɛ fo-nanbo Yesu sonbo kya loo ilaa nyenyen giwɔra dɔ mɔ, taa imɔ yɛgɛ. I gyɛ daa ginun gigyi, abɛɛ nta ginun, abɛɛ mɛnɛ ne i gyɛ mɔ, fo-nanbo mɔ so mɔ, taa imɔ yɛgɛ.

²² Ilaa ibono fo ɔko fo nyi kyu lii genen akyɔle ade ɔnan so mɔ, yɛgɛ i' sii de fo-rɛ fo-Wurubuaare wolɛ. Omudɛnsɛbo ne n gyɛ nyamesɛ ɔbono ɔ wɔra ilaa ibono o nyi yɛɛ i boran ne mɔ-gisen dɔ in kya bun mɔ gipueɛ yɛɛ ɔ wɔra ilaa nyenyen mɔ.

²³ Ɔbono, mɔ, ɔ kya sɔɔ akyɔle mɔ-gisen dɔ yɛɛ, “Agyudɔ abono nan gyi faa, Wurubuaare ɔson dɔ mɔ, i boran abɛɛ in boran?” ne ɔ dabɔle gyi mɔ, Wurubuaare laa bun mɔ gipueɛ. I kya nyiile yɛɛ ɔ mɛn sɔɔ mɔ-nyoro gyi yɛɛ ɔ wɔra ilaa dɛnsɛ. Ilaa kamaase ibono fo nyamesɛ fo laa wɔra ne foŋ kya sɔɔ fo-nyoro gyi yɛɛ i gyɛ ilaa dɛnsɛ Wurubuaare ase mɔ, bii yɛɛ i gyɛ ilaa nyenyen sa fo.

15

Fɛ' Wɔra Ilaa Ibono I Laa Kpaa Fɛye-Nanboana Yesu Ɔson Mɔ Dɔ

¹ Aye abono a ka gyan Kirisito so dandan mɔ, i kaabore a' kpaa aye-nanboana abono mɛn ti ka

gyan mɔ so dandan mɔ. Genɔɔbono mɛ kya kyo ilaa kpɛi-kpɛi mɔ, a' nyɛ gisen sa mɔmɔ. Aye dɔ ɔko ɔɲ sa ɔ' wɔra ilaa ibono i bo mɔ gbaa-gbaa ɔbole mɔ wɔlɛ.

² Aye-nanboana ɔdan giwɔra so mɔ, ɔkamaase ɔ' wɔra ilaa ibono i laa gyi ginsi de i' nyɛ kpaa ɔmɔ de mɛ' sɛɛ Kirisito ɔson mɔ dɔ.

³ I kya nyiile yɛɛ Kirisito gi ba gesinkpan so mɔ, mɔ kee mɛɲ wɔra ilaa ibono i gye mɔ wɔlɛ-lɛɛ ɔbole gɛlaare mɔ. I bo Wurubuaare agyɛbi ɔwɔlɛ mɔ dɔ yɛɛ Kirisito gi tɔgɛ sa Wurubuaare yɛɛ,

“Asebi abono asa mɛ kyu saale fo mɔ, a baa bingiri me-lɛɛ.”

⁴ Ilaa kamaase ibono mɛ wolaa ɲmarase yela Wurubuaare agyɛbi dɔ dedaa mɔ, mɛ ɲmarase imɔ yela daa sa aye de i' nyiile aye ilaa. Ilaa ibono i kya nyiile aye mɔ i kya yɛgɛ a kya nyɛ gisen ilaa kamaase dɔ kpaa lii. Wurubuaare agyɛbi mɔ a kya tɔgɛ wɔra aye de a' nyɛ kyu aye-ansi gyan ilaa ibono Wurubuaare gi ka yela sa aye mɔ so.

⁵ Wurubuaare ne n gye ɔbono ɔ kya yɛgɛ a kya nyɛ gisen ilaa kamaase dɔ, ne mɔ kee ne n kya tɔgɛ wɔra aye. Ɔ' yɛgɛ fɛye pɛwu fɛ' tɔgɛ kyule abara de fɛ' kyena fɛɛ genɔɔbono Kirisito Yesu gi kyena mɔ.

⁶ Wurubuaare ɔ' wɔra genen sa fɛye de fɛ' nyɛ genɔ kolon de fɛye pɛwu fɛ' dabɔlɛ yen mɔ ɔbono ɔ gye aye-Wura Yesu Kirisito mɔ-sɛ mɔ.

Asa Kpɛi-Kpɛi Mɛ Nu Yesu Ɔkalan Konkonse

⁷ Fɛɛ gɛnɔɔbono Kirisito gi sɔɔ fɛye abaa anyɔ mɔ, fɛye kee fɛ' sɔɔ abara abaa anyɔ genen de i' nyɛ kyu nyisigyɛ kyu sa Wurubuaare.

⁸ N kya tɔgɛ mi-i sa fɛye yɛɛ Kirisito gi ba gɛsinkpan so mɔ, ɔ wɔra Gyuda awura ɔkpaabo de ɔ' lɛɛ nyiile asa yɛɛ Wurubuaare gyɛ gɛsintin wura. I lii fɛɛ Kirisito ne n yɛgɛ ilaa ibono Wurubuaare gi ka yela sa aye Gyuda awura anaana agyangbarase mɔ i ba gɛsintin.

⁹ Kirisito gi wɔra genen daa de gɛsinkpan so asa sense mɛ' nyɛ yen Wurubuaare kyu lii mɔ-gitolon gibono ɔ bo mɔ so. I bo Wurubuaare agyɛbi ɔ yɛɛ,

“Genen ilaa idɛ so mɔ, nan tɛrɛ fo-ginyen dense sa abono mɛ mɛɲ gyɛ Gyuda awura mɔ.

Nan bii ilon yen fo.”

¹⁰ Wurubuaare agyɛbi ɔ kee i tɔgɛ yɛɛ,

“Fɛye asa kpɛi-kpɛi pɛwu abono fɛ mɛɲ gyɛ Gyuda awura mɔ,

fɛ' bɔla Wurubuaare adɛ, Gyuda awura, mɔ

so
de fɛye-rɛ ɔmɔ fɛ' gyi ɔkon dabɔlɛ.”

¹¹ Wurubuaare agyɛbi mɔ ako kee a kii tɔgɛ yɛɛ,

“Fɛye abono fɛɲ gyɛ Gyuda awura mɔ pɛwu, fɛ' yen Wurubuaare.

Asa kpɛi-kpɛi pɛwu, fɛ' yen mɔ.”

¹² Isaya gi tɔgɛ kyu lii ilaa idɛ so yɛɛ,

“Gyɛsi ɔnaanabi ɔko laa ba.

Mɔ ne n gyɛ ɔbono ɔ laa baa gyi gɛwura asa kpɛi-kpɛi pɛwu so.

Mɔ so ne asa kpɛi-kpɛi pɛwu mɛ laa kyu mɔmɔ-ansi gyan.”

¹³ Wurubuaare ne n kya kpaa nyamese ne o kya kyu mo-ansi gyan mo so. Imoso fe ka gyan Yesu so faa mo, genen Wurubuaare kolon obono o' tansi sa feye okon de gisen yuuli de feye-ansi a' kpe a gyan Yesu so genen kyu naa de mo Wurubuaare Oduduu mo olon do.

Ilaa Ibono So Ne Nymarase Owole Baare Mo

¹⁴ Me-nanboana Yesu asonbo, me gbaa-gbaa n nyi yee gidense giwora i nyaakyo feye do. Fe nyi Wurubuaare ilaa dandan, ne feye gbaa-gbaa fe laa taale ka abara.

¹⁵ Owole baare do mo, mo, ne yele me-gebelense so toge ilaa bolonse ikoana nyingi feye kyu lii imo so. Wurubuaare gi wora ilaa sa me

¹⁶ ne o yege ne taale wora Kirisito Yesu gesun oworabo. Mo ne n nyiile me yee n' toge Wurubuaare okalan konkonse kyu lii Yesu so sa asa abono me men gy Gyuda awura mo. Ne wora fee asunbi olebo ne momo, mo, me wora fee asunbi ato. N de omo mi-i kpere Wurubuaare de mo-Oduduu mo o' loro momo yela sa Wurubuaare de o' nye soo omo abaa anyo.

¹⁷ Imoso ibono n kya wora gesun mi-i sa Wurubuaare faa, ne wu yee Kirisito Yesu gi kpaa me, ne ne taale wora ilaa gikyo. Kirisito so mo, nan taale gyiide.

¹⁸ Ilaa ibono Kirisito gi kpaa me ne ne wora mo wole ne nan lee toge. Man taale toge yee ne wora ilaa iko me-gibaa so. Mo ne n yege ne taale kpaa asa abono me men gy Gyuda awura mo ne me nye nu Wurubuaare ged. Me-ilaa togesse de me-ilaa worase ne n kpaa momo.

19 Ne wɔra ilaa lɛenyiilese kpɛi-kpɛi de ilaa dɛgenɔse kyu naa de Wurubuaare Oduduu mɔ ɔlon dɔ. Mɔ-ɔlon mɔ dɔ ne ne taale naa lii Gyerusalem kpaa lii ko-o Ilirikum gesinkpan so n kpɛ mi-i lɛɛ Kirisito ɔkalan konkɔse mɔ pɛwu gɛse mi-i sa asa.

20 Ilaa ibono ne kyu too me-nyoro so mɔ ne n gye yɛɛ n' lɛɛ Kirisito ɔkalan konkɔse mɔ tɔge sa asa nten nbonoana mɛ mɛɲ ti nu ɔkalan mɔ kerɛ mɔ. Mɛɲ kya laare i' ba yɛɛ ɔko-lɛɛ ɔpɔɔre so ne n' kya pɔrɔ mi-i gyan.

21 I wɔra daa fɛɛ genɔɔbono mɛ ɲmarase Kirisito ilaa yela Wurubuaare agyɛbi dɔ mɔ. Mɛ ɲmarase nno yɛɛ,

“Asa abono mɛɲ ti nye de asa mɛ' tɔge mɔ-ilaa sa mɔmɔ mɔ,
mɛ laa nye wu mɔ de mɔmɔ-ansi.

Ne asa abono mɛ mɛɲ ti nu sei kyu lii mɔ so mɔ,
mɛ laa nu mɔ-ilaa gɛse.”

*N Kya Laare N' Baa Laa Feye Yesu Asonbo
Abono Fe Bo Rom Mɔ*

22 Owi kamaase n kya laare n' baa laa feye mɔ, gɛsun gɛde ne n kya keda me yela, ne mɛɲ kya nye ba feye ase mɔ.

23 Nperɛ berɛ mɛɲ baa n bo gɛsun gɛsinkpan gibaafon gidɛ so gɛrɛ. Ibono n kya laare n' baa laa feye faa, i ti wɔra nsi.

24 Imɔso idɛ kon berɛ ne sa gɛwɔnsa yɛɛ nan baa kpɛ Sipeen faa mɔ, nan naa de feye ase de a' tala abara ansi ɲmaraa. I fo me-gikyon mɔ, de fe' kpaa me de n' taale kpaa loo nfono n kya kpɛ mɔ.

25 Owi baare dɔ mɔ, me-ayaa a ti lii ibono n kya kpe Gyɛrusalem n' kpaa kpaa' aye-nanboana abono mɛ kya son Yesu nno mɔ.

26 I kya nyiile yɛɛ Yesu asonbo akpen abono a bo Masadoniya de Akaya nsinkpan so mɔ mɛ tɔgɛ kyule abara ne mɛ too-too aterenbi lii mɔmɔ-asen dɔ de mɛ' kyu kpaa kpaa' ayenbo abono mɛ saare Yesu asonbo abono mɛ bo Gyɛrusalem mɔ. Mɛ kyu genen aterenbi abono kyu wɔra me-abaa dɔ.

27 Mɔmɔ gbaa-gbaa ne n kyu too mɔmɔ-nyoro so yɛɛ mɛ laa wɔra gidense gide sa Gyuda awura ayenbo abono mɛ kya son Yesu ne mɛ bo Gyɛrusalem mɔ, yɛgɛ in gye yɛɛ mɔmɔ gbaa-gbaa mɛ gye Gyuda awura. Mɛ kpaa mɔmɔ genen mɔ, imɔ-ɔkpa so ne. I kya nyiile yɛɛ Gyuda awura mɔ kee mɛ kpaa mɔmɔ ne mɛ nye oduduu dɔ ilaa tirise. Imɔso i kaabore abono men gye Gyuda awura mɔ mɛ' kpaa Gyuda awura mɔ de mɛ' nye anyamese gɛkyena dɔ ilaa tirise kee.

28 Imɔso nengyene nɛ nye kyu aterenbi mɔ kpaa sa Yesu asonbo abono mɛ bo Gyɛrusalem mɔ, nɛ logɛ gidense gibono asa abono mɛ men gye Gyuda awura mɔ mɛ wɔra mɔ ne. Nfono kon mɔ nan kyu de fɛye ase kpe Sipeen.

29 N nyi me-gisen dɔ yɛɛ nengyene nɛ ba fɛye ase mɔ, Kirisito laa yɛgɛ me-giba mɔ gi' tansi kpaa fɛye.

30 Me-nanboana Yesu asonbo, Wurubuaare Oduduu mɔ gɛsalaare gɛbono ɔ kya kyu sa aye mɔ so mɔ, n kya kole fɛye aye-Wura Yesu Kirisito ginyen dɔ yɛɛ fɛ' dalaa kole Wurubuaare sa me, fɛɛ genɔɔbono me kee n de aniya n kya kole

Wurubuaare n kya sa me-nyoro mɔ.

³¹ Fe' dalaa kpaa me yee Gyudiya gesinkpan so nfono n kya kpe mɔ, Wurubuaare ɔ' mɔlegɛ me lii asa abono mɛɲ kya sɔɔ Yesu gyi mɔ abaa dɔ. A' dalaa kee yee Yesu asonbo abono mɛ bo Gyɛrusalem mɔ mɛ' sɔɔ ilaa ibono nan kyu kperɛ mɔmɔ mɔ abaa anyɔ.

³² I ba genen mɔ, Wurubuaare gɛlaare dɔ mɔ, nan nye ba fɛye ase de ɔkon de me-rɛ fɛye a' kyena de i' keda aye-nyoro.

³³ Wurubuaare ɔbono ɔ gyɛ gisen yuuli gemu mɔ ɔ' kyena fɛye dɔ. I' ba genen.

16

Afaala

¹ N kya buu mi-i sa fɛye yee aye-pikyii Fiibi ɔbono ɔ kya kpaa Yesu asonbo gikpen Senkiriya ɔsowolɛ so mɔ tansi ɔ gyɛ isa.

² Imɔso fe' kerɛ mɔ so Wura Yesu ginyen dɔ fɛɛ genɔɔbono i kaabore aye abono Wurubuaare gi lɔrɔ aye yela sa mɔ-nyoro mɔ a' keda abara mɔ. Ilaa kamaase ibono i tiri mɔ mɔ, fe' kpaa mɔ de ɔ' nye imɔ. I lii fɛɛ ɔ tansi kpaa asa gikyɔ, dabɔle de me gbaa-gbaa kee.

³ Fe' faala Pirisila mɔ-rɛ Akuila. Mɛ gyɛ me-nanboana abono me-rɛ mɔmɔ a wɔra Kirisito Yesu gesun mɔ dabɔle.

⁴ Mɛ mɔlegɛ me kaabore me so mɔ mɔmɔ-nkpa gi laare gi' lii mɔmɔ-gibaa. In gyɛ me-wolɛ ne n kya lɛɛ mɔmɔ-ginyen; Yesu asonbo akpen pɛwu abono amɔ dɔ asa mɛɲ gyɛ Gyuda awura mɔ kee mɛ kya yen mɔmɔ.

⁵ Fɛ' faala Yesu asonbo gikpen gibono mɛ kya gyan' mɔmɔ asa anyɔ adɛ gɛten dɔ son Wurubuaare mɔ sa me.

Fɛ' faala me-nanbo laareɛ Epanituse. Mɔ ne n gyɛ ɔbono ɔ daa gika gyan Kirisito so Esiya gɛsinkpan pɛwu so.

⁶ Fɛ' faala Mariya sa me. ɔ nyanga ansi wɔra gɛsun ken-ken sa fɛye.

⁷ Fɛ' faala me-subuana Andironikuse mɔ-rɛ Gyuniya sa me. Asa ako mɛ naa kyena keda me-rɛ mɔmɔ kpaa tii de obu Wura Yesu ɔson mɔ so, ne asa sakyɔ mɛ nyi mɔmɔ so yɛɛ mɛ tansi mɛ gyɛ Yesu Kirisito isɔɔ. Mɛ daa me ka gyan Kirisito so.

⁸ Fɛ' faala Anpelituse. ɔ gyɛ me-kyɛmenɛ laareɛ Wura Yesu ɔson mɔ dɔ.

⁹ Fɛ' faala ɔbanuse. ɔ gyɛ me-rɛ fɛye pɛwu aye-nanbo ɔbono aye-rɛ mɔ a kya wɔra gɛsun a kya sa Kirisito.

Fɛ' faala me-nanbo laareɛ Setakuse kee.

¹⁰ Fɛ' faala Apelese. ɔ lɛɛ nyiile yɛɛ ɔ gyɛ Kirisito sonbo dense.

Fɛ' faala Arisitobuluse gɛten dɔ asa.

¹¹ Fɛ' faala me-subu Herodiyon.

Fɛ' faala Narisisu gɛten dɔ awura abono mɛ bo Wura Yesu ɔson mɔ dɔ mɔ.

¹² Fɛ' faala Tirifana mɔ-rɛ Tirifosa. Mɛ kya wɔra gɛsun mɛ kya sa Wura Yesu.

Fɛ' faala me-kyɛmenɛ Pɛsisi. ɔ tansi wɔra gɛsun gikyɔ sa Wura Yesu.

¹³ Fɛ' faala Rufuse. ɔ gyɛ isa ɔbono Wura Yesu gi tansi lɛɛ mɔ yɛɛ ɔ' wɔra mɔ-sonbo.

Fɛ' faala mɔ-nyi kee sa me. O kyu me fɛɛ mɔ-bi korogɛɛ.

14 Fɛ' faala Asinkirituse, Filigon, Heremise, Patirobaase, Heremase, de aye-nanboana Yesu asonbo abono me bo mɔmɔ ase mɔ.

15 Fɛ' faala Filologuse, Gyuliya, Nɛɛyuse mɔ-rɛ mɔ-pikyii de Olinpase de Yesu asonbo abono me bo mɔmɔ ase mɔ pɛwu.

16 Fɛ' kyu ginyi abi afaala faala abara fɛɛ genɔɔbono i kaabore Yesu asonbo me' faala abara mɔ.

Yesu asonbo akpen abono nɛ naa mɔmɔ so mɔ pɛwu me kya faala fɛye.

Pɔɔlo Gi Ka Mɔmɔ Gika Laalaalogɛ

17 Me-nanboana Yesu asonbo, n kya kole fɛye, fɛ' kerɛ fɛye-nyoro so de asa abono me ti taa kyu gesabaragɛ ba Yesu ɔson dɔ mɔ. Me kya kpadɛɛ asa gikagyan gibono me ka gyan Yesu so mɔ. Mɔmɔ ne n gye abono me kya kyɔɔle ilaa nyiilese ibono fɛ sɔɔ abaa anyɔ mɔ. Fɛɛ sa fɛ' saare mɔmɔ dɔ.

18 I kya nyiile yɛɛ mɔmɔ abono me kya wɔra genen ilaa ibono mɔ, iɲ gye aye-Wura Yesu Kirisito ne me kya son. Me kya son daa ilaa ibono i bo mɔmɔ gbaa-gbaa ɔbole mɔ. Genen asa abono ɔnan me kya kyu atɔngɛbi dense de genɔ ɔkon kyu penɛ Wurubuaare asonbo abono me mɛɲ bo ɔpenɛsen mɔ.

19 Fɛye berɛ, ɔkamaase nyi fɛye so yɛɛ fɛ kya nu aye-Wura Yesu gɛdɛ. Lii fɛye genen ilaa ibono so mɔ, fɛye-ilaa i tansi i bo me ɔkon gikyɔ. N kya laare fɛɛ fɛ' ten ansi ilaa dense giwɔra dɔ. De fɛɛ sa fɛ' bii ilaa nyenyɛn giwɔra baa pii faa.

20 I maŋ keɛla ne Wurubuaare obono o kya sa gisen yuuli mo laa yege fe' gyi ilaa nyenyen pewu gemu mo so. Aye-Wura Yesu o' sa feye so gewansa dense. I' ba genen.

21 Timoti kya faala feye. O gye me-nanbo Yesu gesun mo oworabo. Me-subuana, Lusiyuse, Gyeeson, de Sosipaterɛ kee me kya faala feye.

22 Me, Tetiyuse ne Pɔlo gi yege ne nmarase owole baare sa mo. N kya faala feye Wura Yesu ginyen do.

23 Me Pɔlo me-geɛten wura, Gayuse, kya faala feye. Mo-geɛten do ne Yesu asonbo gikpen gibono gi bo gere mo me kya gyan son Yesu. Irasituse kya faala feye. Mo ne n kya yela osowole baare gegyapaa ateesi aterenbi. Aye-nanbo Kuatuse kee kya faala feye. [

24 Aye-Wura Yesu Kirisito o' sa feye pewu so gewansa dense. I' ba genen.]

25 A' kyu ayenbi sa Wurubuaare! Mo ne n yege n kya toge Yesu Kirisito okalan konkonse mi-i sa asa de me' nye ka gyan Yesu so. Mo ne n bo lon de o' yege fe' taale yele feye-ayaa so genen gikagyan gibono so. Yesu Kirisito okalan baare gye daa ilaa boduduuse ibono nkana Wurubuaare gi kyu imo nara lii ko-o dedaa.

26 Ilaa boduduuse ibono ilaa ne Wurubuaare ikalan atogebo mo me wolaa nmarase yela mo. Ide kon mo, Wurubuaare obono oŋ bo geyiigese ne oŋ bo okara mo gi toge yee Kirisito ilaa boduduuse ibono i' lii gewi tentegelen de asa kpei-kpei pewu me' nye soo mo gyi de me' nu mo-gede.

²⁷ Wurubuaare mɔ-nkon guan ne n nyi ɔlaako. Nysisigyɪ ɔ' wɔra mɔ-lɛɛ gɛkpaa-gɛkpaa kyu naa de Yesu Kirisito so. I' ba genen.

Ḡḗḇḇ Pḕḇḇḇ

The New Testament in the Gikyode language

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Gikyode

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-04-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Apr 2025 from source
files dated 25 Apr 2025

4cc402b4-139a-5f33-9af9-fbf62307f663